Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 55

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 8 ՄԱՐՏ 1884 (Ն. Տ.) 20 ՄԱՐՏ

22 ՃԻՄԱԶԻԼ ԷՎՎԷԼ 1301

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

ԳԱՅՄԱՆՔ
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 դուրուշ
երկու անգամի համար 2 դուրուշ է · աւելի անգամներու համար գին սակարկութեան կ'ըլլայ :
Օրագրիս վերաբերեալ նամակ կամ որ և է իր գրուածք պէտք է ուղղել
«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»
ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ Ղալաթիա, Իզմիրլի օղլու խան, թ. 19
Իսկ գաւառներէն հետեւեալ հասցէին՝
درعلیه‌ده غلطه‌ده ازمیرلی اوغلی خانده ۱۹ نمروده
{ اره‌ولك } غزته‌سی اداره‌سنه

40 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ համար	Տարեկան	դահեկան	արծաթ	200
« «	Վեցամսեայ	«	«	100
« «	Եռամսեայ	«	«	50
« «	Ամսական	«	«	20
« «	Հատը	«	«	1
Գաւառաց համար	Տարեկան	«	«	240
« «	Վեցամսեայ	«	«	120
« «	Եռամսեայ	«	«	60
Օտար երկիրներ	Տարեկան	Ֆրանք		56
» «	Վեցամսեայ	«		28

Դուրս դրկուած լրագրաց ճամբու ծախքը խմբագրութեան վրայ է :

40 ՓԱՐԱ

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 8 ՄԱՐՏ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՐԴԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

Երէկ եկած հեռագիր մը Նորվեկիոյ ուրիշ մէկ Նախարարին դատապարտման լուրը կու տար : Այս դատաստան հետաքրքրաշարժ է, և սահմանադրական ու քաղաքական տեսակէտներով իր յատուկ կարեւորութիւնն ունի : Ժամանակէ մը հետէ հակառակութիւն կար Նորվեկիոյ Երեսփոխանաց ժողովոյն և Նախարարութեան միջեւ, որ Շուէտի և Նորվեկիոյ Օսկար Թագաւորին վէթօյի իրաւունքը կը պաշտպանէր : Այդ իրաւունքն ի գործ դնելով, Թագաւորը Նորվեկիոյ Երեսփոխանաց ժողովոյն ինչ ինչ կարեւոր տնօրէնութիւնները չէր վաւերացուցած : Երեսփոխանաց ժողովոյ մեծամասնութիւնն, որ Ազատականներէ, Հանրապետականներէ և Արմատականներէ կը բաղկանար, որոշեց դատի ենթարկել ամբողջ Նախարարութիւնն, որոյ գլուխն էր Պ. Սէլմէր : Արտասովոր դատարանի մը առջեւ տեղի ունեցաւ այս արտասովոր դատաստան, որ սկսաւ անցեալ տարի, մայիս ամսոյ մէջ կարծենք : Փաստաբանութիւնք երկար տեւեցին, յետաձգուեցան պահ մը, վերջապէս, վերջապէս Նախարարապետը մոտերս դատապարտեցաւ իր բոլոր պաշտօններէ զրկուելու և դրամական ծանր տուգանք մը վճարելու, դատաստանի բոլոր ծախուց հետ : Այս դատապարտութիւն՝ Պ. Սէլմէրի գլխէն վրայէն անցնելով՝ կ'երթար ուղղակի զարնել Թագաւորն, որոյ մի կարեւոր իրաւունքը կ'ոչնչացնէր, այն է՝ Խորհրդարանին որ և է մէկ որոշումը չվաւերացնելու և չգործադրելու իրաւունքը : Նորվեկիոյ Աւագաց ժողովն իր մեծամասնութեամբ որոշեց թէ Թագաւորն իր վէթօյի իրաւունքէն չի կրնար զրկուիլ, և թէ ո՛չ մի մարմին կրնայ հրամայել Ն. Վեհափառութեան փոխել իր Նախարարներ : Արտասովոր դատարանն իր վճիռն հաղորդեր էր Թագաւորին՝ ի գործադրութիւն : Թագաւորն իր Նախարարներն ի խորհրդակցութիւն հրաւիրեց, և տեղեկագիր մը պատրաստել տուաւ դատական Նախարարին, ապա Պետական խորհրդոյ կարծիքն ալ առաւ, և անհամբերութեամբ կը սպասուէր իր տալիք որոշման : Օսկար շատ համակրելի Թագաւոր մ'է . քաղաքական խնդիրներէ աւելի գրական և բանաստեղծական գործերով կը զբաղի, ինքն ալ յաջող բանաստեղծ մը գոլով · իր հպատակներ շատ կը սիրեն զինք, մանաւանդ Շուէտցիք · բայց Նորվեկիոյ մէջ ազատական զօրաւոր կուսակցութիւն մը կայ, որ Թագաւորէն աւելի կը սիրէ այն ազատ Սահմանադրութիւն զոր Նորվեկեան ազգը կը վայելէ : Այդ կուսակցութիւն կ'ըսէ թէ դրութիւնը մարդէն վեր է, թէ մարդուն հրապուրիչ յատկութիւնքը պէտք չէ մտնեն քննութեան դրութեան դէմ ուղղեալ ոտնձգութիւնները : Պ. Սէլմէր կը պաշտպանէր Սահմանադրութեան հակառակ իրաւունք մը, թէեւ այդ իրաւունքը վայելողն (Թագաւորն) առ այժմ համակրելի և բարեխիղճ իշխան մը լինի · բայց ո՞չ ապաքէն հակառակն ևս կրնայ լինել և ո՞վ յայնժամ պիտի պաշտպանէ Սահմանադրութիւնը :

Բայց Օսկար Թագաւորն արդեամբ ցոյց տուաւ թէ իր բարեխղճութեան չափով ողջմտութիւն և հեռատեսութիւն ալ ունէր . որովհետեւ հաւանեցաւ արտասովոր դատարանին որոշման, և Նախարարական պաշտօնէ արձակեց զՊ. Սէլմէր : Միանգամայն իր գոհունակութիւնն յայտնելով անոր անցեալ ծառայութեանց համար, ինքնագիր նամակ մ'ալ գրեց նմա, մեծ պատուանշան մ'ալ շնորհելով : Այսպէս Թագաւորն անձնատուր եղաւ Խորհրդարանին : Այսուհետեւ Խորհրդարանն ինչ որոշում որ տայ՝ Թագաւորը պարտի գործադրել · զի Թագաւորէն առաջ Նախարարք այսպէս առջեւ պիտի ունենան Պ. Սէլմէրի օրինակն : Որովհետեւ մէն մի Նախարար առանձին պիտի դատուէր, արտասովոր դատարանն ամսոյ 7ին սկսած էր միւս Նորվեկիացի Նախարարաց դատաստանն, և երէկի հեռագիրն երկրորդ կարեւոր դատապարտութիւն մը կը ծանուցանէ : Ըստ ամենայն հաւանականութեան, միւս Նախարարք ևս պիտի դատապարտուին, բայց ինչ որ ալ լինի դատաստանին շարունակութիւնն, սկզբունքն ապահոված է և հաստատուած . — Ինքնակալութեան վերջին նշոյլն անհետացած է Նորվեկիայէն :

⁂

Գերմանոյ Ազատական Երեսփոխան Տքթր. Լասքըրի մահուան առթիւ Միացեալ Նահանգաց Երեսփոխանաց ժողովոյ ցաւակցութեան թղթին Պիզմարք իշխանի կողմէ ետ դրկուելուն՝ Ովկիանոսին միւս կողմն խնդիր մը յարուցանելէ աւելի՝ քան իսկ Գերմանիոյ մէջ Պիզմարք իշխանին և Ազատական կուսակցութեան միջեւ հակառակութիւնը շեշտելու ծառայած է : Այս հակառակութիւն օր ըստ օրէ կարեւորութիւն կը ստանայ, և հետաքրքրական է գիտնել թէ ո՞ւր տեղի պիտի տայ ի վերջոյ . — Ազատական-Հանրապետական գաղափարներն արհամարհող և Կայսեր միապետական իշխանութիւնը ջատագովող ամենազօր Նախարարապե՞տը թէ Գերմանոյ ազատամիտ կուսակցութիւնն : Իսկ Միացեալ Նահանգաց Երեսփոխանական ժողովոյն առաջարկ մը ներկայացուած է, որ ցաւ կը յայտնէ թէ «միակ ամենահզօր հպատակ մը (Պիզմարք իշխանը) բռնական իշխանութիւն ունեցած է արգիլելու երկու ազգաց միջեւ բարեկամական զգացման այդպիսի պարզ, բնական և ինքնաբուխ արտայայտութեան մը : » Այս առաջարկ նախաքննութեան յղուեցաւ : Միւս կողմէ, Նիւ-Եորք Հէրըլտ իր փետր. 27 թուով կ'ըսէ թէ Միացեալ Նահանգաց Երեսփոխանական ժողովն ինք այնչափ կարեւորութիւն չէր տուած գործին, և նոյն բարեմտութեամբ որով իր Ատենագրութեանց մէջ կ'ընդունի հազար ճառեր որք երբեք չեն արտասանուած, թոյլ տուած էր որ իր անունով օտար երկիր զրկուէր Պ. Գնդապետ Թ. Օչիլթրիի ցաւակցական հեռագիրը : Բայց Ամերիկեան գլխաւոր լրագիրը կը յուսայ թէ Պիզմարք իշխանին քաղաքավարական մերժումը խրատ մը պիտի լինի Միացեալ Նահանգաց Երեսփոխանական ժողովոյն, Եւրոպական երկիրներու համար օրէնսդրութիւն ընելու և որոշումներ տալու տեղ՝ Ներքին գործոց միայն զբաղելու, ինչպէս հիմն է Ամերիկեան աշխարհակալութեան: Հէրըլտին եզրակացութիւնն այս է թէ, Պիզմարք իշխանն Ուաշինկթընի մէջ խորհրդարանական աշխատանաց տարօրինակ բնութեան մասին իր անգիտութեան պատճառաւ որ այսչափ կարեւորութիւն տուած է ցաւակցութեան հեռագրին, ուստի Նիւ Եորքի թերթը բարեխրատ յորդոր կը կարդայ Պիզմարք իշխանին ալ որպէս զի «երբ Գերմանիոյ Նախարարապետ լինելէ ձանձրանայ, թող անգամ մը Ամերիկա գայ, և ճաշակելով համադամ Ամերիկեան խոզի ապխտան (*) ու գարեջուրը, լաւագոյն ծանօթանայ Ամերիկեան մեծ ժողովրդեան բարոյ և սահմանադրական սովորութեանց : »

ԱՆԳԼԻԱ

Սէնթրըլ Նիւզ հեռագրական գործակալութեան տեղեկութեանց նայելով, Պ. Կլատսթոն իր բարեկամաց միայն ծանուցեր է թէ խորհրդարանական բարենորոգման ծրագիրն իր քաղաքական կենաց վերջին գործը պիտի լինի, և թէ որ և է արգելքի առջեւ չպիտի ընկրկի երկիրն օժտելու համար այդպիսի կարեւոր բարենորոգմամբ մը :

— Նոյն գործակալութիւնը կ'իմանայ թէ Մանչի ծովուն տակէն ներքնուղի (Թիւնէլ) շինելու ծրագիրը նորէն Խորհրդարանին պիտի ներկայացուի, հաւանօրէն ներկայ ամսոյ մէջ իսկ, առանց բնաւ փոյթ ընելու թէ Խորհրդարանն անցեալ տարի մերժած էր նոյն ծրագիրը, վտանգաւոր դատելով Մեծին Բրիտանիոյ ապահովութեան : Սըր [illegible] Անգլիական երկաթուղեաց մեծ ընկերութեան վարչական խորհրդին անդամ Սըր [illegible] պիտի առաջարկէ Ծրագրին ընդունելութիւնն, և այժմէն կ'աշխատի համախոհներ գտնել Երեսփոխանաց մէջ :

— Անգլիոյ 1884-1885 տարւոյ պատերազմական պաշտօնատան ելմտացոյցը կը հասնի 17 միլիոն 21,126 Անգլ. ոսկւոյ, որ է եռապատիկը Թուրքիոյ պատերազմական ելմտացոյցին : Գործօն բանակին թիւ որոշուած է 140,514 մարդ, որ է՝ 3,100 մարդ աւելի, բաղդատմամբ անցեալ տարւոյ :

ՖՐԱՆՍԱ

Անցեալ շաբթու հեռագիրը ծանոյց թէ Լիոնի երկաթուղւոյ կայարանին մէջ պայթուցիկ նիւթերու տուփ մը գտնուեր է, Բարիզի կոմսին հասցէին, զայն սպաննելու նպատակաւ պատրաստուած : Աւասիկ այս մասին առնուած տեղեկութիւնք : Տուփը գտնուելուն նախորդ օրը, Բարիզի կոմսը նամակ մ'ընդունէր է ծանուցանող թէ դաւադրութիւն մը կայ իրեն դէմ : Բայց կարեւորութիւն չընծայելով, նետեր է նամակն : Յաջորդ օրը, կէս օրին գտնուեր է տուփն, որ դատարանէն կարգեալ քիմիագէտի մը յանձնուեր է : Սա մեծ ուշադրութեամբ տուփին վերին կողմը սղոցելով յաջողեր է բանալ անվտանգ : Յետոյ տեսեր է թէ մեծ քանակութեամբ ուժանակով լի փամփուշտ մը կայ տուփին մէջ, շուրջը կապարի և երկաթի կտորանքներով լի, այնպէս վարպետութեամբ շարուած որ փամփուշտը պայթած պահուն, ամեն կողմ ցայտեն : Իսկ փամփուշտը պայթեցնելու ծառայող մեքենային հրացանի ձեւով պատրաստուած էր : Ըստ քիմիագէտին կարծեաց, այս մեքենայն պատրաստողը փորձառու մէկը լինելու էր որ վտանգալից գործ մը կատարած է . փամփուշտն այնպէս լեցուած էր որ պայթած ժամանակ քանի մը հոգի միանուագ կրնար սպաննել :

ԲՐՈՒՍԻԱ

Բրուսիոյ Խորհրդարանը (պէտք չէ շփոթել Գերմանական Խորհրդարանին հետ) իր նիստերը վերջացնելէ առաջ, նկատողութեան առաւ վճռահատութեանց բարձման խնդիրն, որ երկար ատենէ ի վեր Գերմանիոյ հասարակային կարծեաց առարկայ եղած խնդիր մ'է : Կեդրոնական կուսակցութեան անդամ Պ. Ուինտհորսթ և ազատական կուսակցութեան անդամ Պ. Լէօվէ խնդրեցին կառավարութենէն որ ամեն տեսակ վճռահատութիւն արգիլող օրինական ծրագիր մը ներկայէ : Պահպանողական Երեսփոխան մը նոյն օրինական առաջարկ մը ներկայեց, հրաւիրելով կառավարութիւնն որ Գերմանիոյ միւս տէրութեանց հետ համաձայնի վճռահատութեանց ջնջման համար : Այս վերջին բարեփոխեալ առաջարկ գրեթէ միաձայնութեամբ ընդունուեցաւ : Բայց հաւանական է որ նոյն առաջարկ սաստիկ ընդդիմութեան հանդիպի գերմանական փոքր տէրութեանց կողմէ, որոց համար վճռահատութիւնք հայրենի աւանդ մ'են :

ՌՈՒՍԻԱ

Բէրլինի Լոգալ լրագիրը Մերվի գրաւման առթիւ կարեւոր յօդուած մը կը հրատարակէ, որ Անգղիական բանակի գլխաւոր սպայներէ մէկուն գրչէն ելած կը թուի, և ուր եզական տեսութիւններ կան : Յօդուածագիրը կ'ըսէ թէ Ռուսիոյ դէպի Կեդրոնական Ասիա յառաջխաղացման նպատակակէտն ո՛չ թէ Աֆղանստան և Հնդկաստան են, ինչպէս կը կարծուի, այլ Պարսկաստան : Ռուսիա այդ ուղղութեամբ յառաջանալով, ապահով է թէ իր կէտ նպատակին այսինքն Հնդկական Ովկէանոսը շատ աւելի դիւրաւ ձեռք պիտի անցունէ քան թէ Հերաթի, Քանտահարի և Պելուճիստանի ճամբով : Ռուսիան Պարսից ծոցէն բաժնողն է Պարսկաստան, որոյ ժողովուրդն Աֆղանստանեայց հետ բաղդատմամբ նուազ բազմամարդ և նուազ պատերազմասէր է, հետեւաբար և աւելի դիւրաւ կրնայ գրաւուիլ :

Բետերսպուրկի պաշտօնական թերթն, հերքելով Ռուսիոյ և Գերմանիոյ միջեւ ենթադրեալ դաշնագրութեան մը լուրը, զոր հրատարակած էր Սթանտըրտ, կը գրէ . «կայսերական կառավարութեանց միջեւ գոյացեալ համաձայնութեան բոլորովին խաղաղասիրական լինելը կը հաստատէ Գերմանիոյ Կայսեր պատգամաբանն, որուն եթէ Սթանտըրտ սպասէր, անշուշտ չէր ըներ այդ կարծեցեալ յայտնութիւնները : »

ԱՄԵՐԻԿԱ

Բանամայէն (Քոլոմպիա) մարտ 10 թուով կը հեռագրեն թէ դեղին տենդ ծագելով բազմաթիւ թուով մարդիկ մեռեր են, և Բանամայի ջրանցքը բանալու համար վերջերս գնացող շատ մը Եւրոպացիք ևս

(*)—Այս բառ կ'ակնարկէ Ամերիկայէն եկող խոզի մսին դէմ արգելքին, զոր վերջերս հրատարակած էր Գերմանիա, և որ առաւել իրապէս գժտութիւն մը յարուցած է գերմանական և ամերիկեան ազգաց միջեւ : Ծ. Խ.

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

35

ԽԱՉԱԳՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

Դ.

ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ

— Յաջողվեցաւ : Աստուած օրհնէ բարեպաշտ հայերի առատաձեռնութիւնը . Նրանք այնքան նուիրեցին, որով ոչ միայն կարելի էր աւարտել եկեղեցու շինութիւնը, այլ բաւական նշանաւոր գումար աւել կը մնար եկեղեցին զարդարելու համար պէտք եղած սրբութիւններով :

— Ուրեմն ի՞նչ է պատճառը, որ այդ ողորմելի դրութեան մէջն ենք գտնում ձեզ :

— Երբ ուղեւորվեցայ դէպի Պարսկաստան, ճանապարհին կողոպտեցին ինձ և բոլորը, ինչ որ հաւաքել էի, տարան : Այդ դժբախտութիւնից յետոյ ես չուզեցի դատարկաձեռն և ամօթալի երեսով վերադառնալ իմ ժողովրդի մօտ, ստիպվեցայ մուրացկանութեամբ շարունակել իմ ուղեւորութիւնը, գուցէ մի տեղ դարձեալ բարեպաշտ հայեր կը գտնեմ և կը դիմեմ նրանց գթասրտութեանը :

— Այժմ ո՞րտեղ դիտաւորութիւն ունէք գնալու :

— Մօսկվա, ասում են այնտեղ ևս հայեր կան :

Խաչագողին հեշտութեամբ չէ կարելի խաբել, մանաւանդ քաւոր Պետրոսի նման մարդուն : Նա, թէև անըզգալի կերպով, բայց բաւական խորամանկութեամբ սկսեց զանազան հարցեր առաջարկելով քննադատել քահանային, ստուգելու համար, թէ ո՛րչափ ճշմարիտ էին նրա ասածները :

Ես չը լսեցի նրանց բոլոր խօսակցութիւնը, որովհետեւ այդ միջոցին քաւոր Պետրոսը հրամայեց ինձ, որ գնամ հիւրանոցը և մեզ համար ընթրիք պատուիրեմ : — «Բամբակը զալին լինի» ասաց նա : Այդ նշանակում էր, որ օղին շատ լինի :

Ընթրիքի ժամանակ քաւոր Պետրոսը աւելի առիթ ունեցաւ քննելու քահանային, որովհետեւ տէր հայրը ուրախութիւնից խմեց աւելի, քան պատշաճ էր :

Քահանան գիշերը մնաց մեզ մօտ :

Միւս առաւօտ, թէյից յետոյ քաւոր Պետրոսը ասաց նրան .

— Ամբողջ եօթն տարի է, տէր հայր, օտարութեան մէջ ապրելով, և օտար ազգերի հետ յարաբերութիւններ ունենալով, զուրկ եմ մնացել Հայաստանեայց եկեղեցու սուրբ հաղորդութիւնից : Ձեզ Աստուած ուղարկեց ինձ մօտ, քաւելու իմ մեղքերը և արժան կացուցանելու Յիսուս Քրիստոսի կենարար մարմնին և արեանը :

Տէր հայրը, հայ քահանաների սովորութեան համեմատ ճանապարհորդութեան առիթով, մի փոքրիկ արծաթեայ մասնատուփի մէջ, վեր էր առել իր հետ սուրբ հաղորդութեան նշխարներ : Նա դուրս հանեց մասնատուփը, դրեց սեղանի վրա և պատրաստվեցաւ, կատարելու սուրբ խորհուրդը : Քաւոր Պետրոսը և ես չոքեցինք նրա առջև : Քաւոր Պետրոսի խոստովանութիւնը կատարվեցաւ հրապարակաբար, թէև ես ոչինչ չը հասկացայ, որովհետեւ գրաբար լեզուով էր : Նա կարդաց հայոց ժամագրքի ամբողջ «մեղան»: Նրա մէջ բովանդակվում է բոլոր մեղքերի խոստովանութիւնը, ինչ որ կարող է մտածել, հնարել և գործել միայն չարագործ մարդը, և ոչ ուրիշ արարած :

Ես տէր հօր թելադրութեամբ կրկնեցի մի քանի տուն նոյն «մեղայից»: Երբ նա, պահանջված աղօթքները կարդալուց յետոյ, մօտեցրեց իմ շրթունքին սուրբ հաղորդութեան նշխարը, իմ ամբողջ մարմինն սկսեց մի սոսկալի, հոգեոր սարսուռ : Նոյն ազդեցութիւնը ես նկատեցի և քաւոր Պետրոսի դէմքի վրա :

Մենք չոքած տեղից վերկացանք, երկուսս էլ համբուրեցինք տէր հօր աջը . Նա օրհնեց մեզ և թողութիւն շնորհեց :

Յետոյ քաւոր Պետրոսը տէր հօրը իր հետ առնելով, գնացին շուկան : Իսկ ինձ տուեց մի նամակ և ուղարկեց Արկադիյ Ֆադէիչի մօտ : Ես ստացայ սեղանաւորից 10,000 րուբլ և վերադարձայ մեր իջևանը : Նրանք դեռ ևս չէին եկել : Ես մինչև ճաշ սպասեցի նրանց :

Երբ յայտնվեցան նրանք, ես հազիւ կարողացայ ճանաչել քահանային : Նրա հագուստը ոտքից ցգլուխ նորոգված էր և տէր հայրը իր կարգին վայելուչ կերպարանք էր ստացել :

Երբ մտան սենեակը, քաւոր Պետրոսը նայեց նրա վրա, և մի առանձին բաւականութեամբ ասաց ինձ .

— Տեսնո՞ւմ ես, Մուրադ, տէր հայրը այժմ մի բանի նման է : Այն ի՞նչ էր առաջ : Ճշմարիտ ասած, իմ սիրտը կտրատվեցաւ, երբ առաջին անգամ տեսայ, հայոց եկեղեցու քահանան, պատառոտած հագուստով, փողոցում մուրացկանութիւն է անում : Այդ ամօթը, այդ նախատինքը մեզ, բոլոր հայերիս է վերաբերում : Ի՛նչ կարծիք կունենան մեր մասին օտարազգիները, երբ հասկանան, որ հայ քահանայ է :

Փակագծի մէջ ասելով, պէտք է խոստովանված, որ խաչագողները մի առանձին նախանձախնդրութիւն և պատկառանք ունեն դէպի հայոց եկեղեցին և եկեղեցականները : Նրանք ամեն կրօնների (թէ քրիստոնէական լինէր և թէ հեթանոսական) հոգեւորականի անունով յայտնվում են ազգերի մէջ, բայց երբէք իրանց հայ քահանայ չեն ձեւացնում, հայ քահանայի անունը չը խայտառակելու համար :

Քաւոր Պետրոսի սովորութիւնները ինձ յայտնի լինելով, ես արդէն նախաճաշիկը պատրաստել էի տալ : Երբ կերան, խմեցին, քաւոր Պետրոսը վեր առեց վերջին բաժակը, և զարկելով տէր հօր բաժակին, ասաց,

— Ցանկանում եմ ձեզ բարի ճանապարհ, տայ Աստուած, որ յաջողութեամբ վերադառնաք ձեր տեղը և շարունակէք եկեղեցու շինութեան գործը : Ամեն ինչ այս աշխարհում անցողական է և ունայնութիւն. միայն եկեղեցին և սուրբ հաւատը կը մնայ յաւիտեան :

Յետոյ նա դարձաւ դէպի ինձ հարցնելով .

— Բերեցի՞ր :

Ես սեղանաւորից ստացած 10,000 րուբլու կապոցը տուեցի նրան : Նա տուեց քահանային ասելով .

— Ահա, տէր հայր, այդ կապոցի մէջ դուք կը գտնէք այն գումարը, որ ձեզ պէտք է սուրբ տաճարի շինութիւնը աւարտելու համար : Ես մի մեղաւոր մարդ եմ, ընդունեցէք այդ մանաւոր գումարը, իբրև այրի կընոջ լումայ :

Քահանան մեծ շնորհակալութեամբ և օրհնութիւններով ընդունեց կապոցը, հարցնելով .

— Ես չի՞ պիտի գիտենամ իմ բարերարի անունը :

— Գիտենալու մի առանձին պէտք չը կայ, տէր հայր, դուք միայն աղօթեցէք իմ հոգու համար : Աստուած առանց անունների ևս ճանաչում է մարդիկներին :

Մեր իջևանի դրան առջև կանգնեց մի ճանապարհորդական սայլակ, որի վրա նստած էր մի ուղեկից : Քաւոր Պետրոսը, կամենալով այն օր իր հիւրին ճանապարհ դնել, գտել էր այդ ուղեկցին, և բոլոր հոգսը հոգացել էր, որ տէր հօր ճանապարհորդութիւնը անվտանգ լինի և ապահով :

ՐԱՖՖԻ

(Շարունակելի)

գարձեր են։ Ջրանցքին աշխատաւորութիւնները փութով առաջ կը տարուին սակայն։ 15,000 գործաւորք կը բանին այժմ, և ամեն չարաթ հարիւրաւոր գործաւորք կուգան Ճամայիքայէն։

—Ուաշինկթընէն Ռիւդէրի գործակալութեան ուղղեալ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ ընդհանուր դատախազը դատառաց դատախազներուն շրջաբերական մ'ուղղելով, ուշադրութիւն հրաւիրած է այն զրոյցներուն վրայ իբր թէ Ամերիկայէն ռումբ պայթուցիկ նիւթեր կը ղրկեն յեւրոպա։ Ընդհանուր դատախազը չի կարծեր թէ այս զրոյցներն հիմնաւոր լինին, բայց որովհետեւ, կ'ըսէ, պէտք չէ որ Միաց. Նահանգաց վրայ կասկած յարուցի թէ այդ տեսակ ոճիրներու աչք կը գոցէ, հարկ է որ ծովային իշխանութիւնք մեծ աչալրջութեամբ հսկեն բոլոր նաւերուն վրայ, և հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուն դաւադրութեանց առաջքն առնելու, և կամ յանցաւորները գտնելու համար։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ինչպէս ծանուցած էինք կանխաւ, Քաղաքական ժողովն երէկ Ղալաթիոյ խորհրդարանին մէջ բրաւ չաբաթական նիստն։ Ատենը բացուեցաւ Մագսուտեան Վահէ. Սիմոն աքէյի ատենապետութեամբ, բայց պահ մը ետքը Նորին վսեմութիւնք բանաւոր պատճառաւ մը մեկնելով՝ Հալաճեան Մեծ. Բարսեղ էֆ. անցաւ ատենապետութեան աթոռն։

Ժողովոյն սոյն նստին տնօրինութեանց մէջէն հետեւեալք տրուած են ի հրատարակութիւն։

Ա. — Որոշուեցաւ՝ Ազգ. Ժողովոյ մատուցանել Երուսաղէմայ Միաբանութեան կողմանէ հասած գիր մը, որով նկարագրեալ է Երուսաղէմայ վանուց դրամական տարապայման անձկութիւնք, հասոյթից ու ելմտաւորաց նուազութեան պատճառաւ՝ Ս. Աթոռին ճգնաժամի մէջ գտնուիլն, և շնորհակալութիւններ մատուցանելով՝ Ազգ. Վարչութեան և Ազգ. Ժողովոյ կողմանէ ի նպաստ և ի շինութիւն Աթոռոյն տեսնուած ջանից ու հոգածութեան համար՝ խնդրուած է փութացնել պէտք եղած օգնութիւնը։

Բ. — Ժողովն երէկ դարձեալ խորհրդակցելով Զնդուշի Ս. Աստուածածնի վանուց արտօրէից և հողերու սեփհականութեան իրաւանց խնդրոյն վրայ, և նկատելով որ դատական եղանակաւ միայն կարելի է կարգադրել այն, որոշեց փոխանորդներ կարգել ի մայրաքաղաքիս մէջ աշխատելու՝ ազգային սեփհականութեան իրաւանց պաշտպանութեան համար։

Գ. — Քաղաքական ժողովն տեսնելով երէկ Եւդոկիոյ Գաւառական Ժողովոյ մէկ տեղեկագիրն, որով ծանուցուած է՝ Կիւրճեան Կարապետ էֆէնտիի ազգային երեսփոխան ընտրուած լինելն, որոշեց Ազգային Ժողովոյ ներկայացունել զայն ի վաւերացումն։

Դ. — Ժողովն երէկ պահ մ'ալ Կրետէի Ազգային կալուածոց ծանուցեալ խնդրով զբաղեցաւ, և բաւական ու գոհացուցիչ չգտնելով 'ի վերջոյ հասած տեղեկութիւններն, հարկադրեցաւ նոր տնօրինութիւններ ընել՝ յիշեալ կալուածոց փրկութեան ու պահովութեան համար։ Վերջին տեղեկութեանց մէկն սա՛ է եղեր թէ 1881 էն հետէ 6000 դրչ հասոյթ գոյացեր է ազգային կալուածներէն, և Նորոգութեանց և այլ ծախուց համար գործածուելով՝ հազիւ 200 դրչ աւելցեր է։

Ե. — Քաղաքական ժողովն երէկ որոշեց՝ Կրօնական Նորընտիր ժողովականաց անուններն բստ օրինի գրել առ Բ. Դուռն, և խնդրել Կրօնական ժողովոյն վաւերացման հրամանագիրը։

* * *

Թան լրագրոյ Պոլսոյ թղթակիցը մարտ 2 թուականաւ իւր մէկ թղթակցութեան մեծագոյն մասը նուիրած է Միացեալ ընկերութեանց, որոյ վրայ ջերմ համակրանօք կը խօսի։ «Վերջերս, կը գրէ, Հայ Տիկնայց ընկերութեան պարահանդէսն ունեցանք, որ անդին ծառայութիւններ կը մատուցանէ Հայոց կրթական սեռի դաստիարակութեան։ Իսկ այս օրերս տրուեցաւ պարահանդէսն Միացեալ ընկերութեանց, որք պատիւ բրած էին Թանի՝ իւր թղթակցին հրաւիրելով յանդամակցութիւն կարգադիր յանձնախմբին։ Հանդէսը մեծ յաջողութեամբ պսակուեցաւ և հասոյթը 25,000 ֆրանքը կ'անցնի։ Անշուշտ հետաքրքրութեամբ պիտի կարդացուին մէկ քանի տեղեկութիւններ ժողովրդական կրթութեան տարածման այս ընկերութեան վրայ, որ կարեւորագոյն հաստատութիւնն է ազգի մը որ մեծ համակրութիւն կը տածէ Ֆրանսայի նկատմամբ։»

Այս տողերէն յետոյ բաւական ընդարձակ և մանրամասն տեղեկութիւններ տուած է Միացեալ ընկերութեան վարժարանաց, վարչական կազմակերպութեան, և ելմտական վիճակին վրայ։

* * *

Երէկ առաւօտ Ս. Պատրիարք Հօր՝ Գաղատիոյ Նորընտիր կուսակալ Աղէպ փաշա այցելութիւն տուած էր։ Այս առաւօտ Ն. Սրբազնութեան կողմանէ փոխանորդ Հայոն Քաղուքճեանի Թբքենկեան Աբրահամ էֆէնտիի հետ Գատը-գիւղ Նորին վսեմութեան բնակարանը գացին ի փոխադարձ այցելութիւն։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ

Տնտեսական Խորհուրդն այսու պաշտօնական ծանուցմամբ կը խնդրէ մայրաքաղաքիս Գաւառարժան Թաղ. Խորհուրդներէն, որ բարեհաճին իրենց թաղին մէջ կեդրոնական և թաղային միացեալ ուղղակի տրոց հաւաքումն դադրեցնել և սպասել Նոր հրահանգի, զոր Տնտեսական Խորհուրդն ի մօտոյ իւրաքանչիւր Թաղ. Խորհրդոյ պիտի հաղորդէ յատուկ պաշտօնագրով։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կրետէի անուղղակի տրոց վերատեսուչ Բահմի պէյ՝ երկրորդ աստիճանի պաշտօնատար անուանեցաւ։

Նիկսարի (Սեբաստիոյ նահանգ) Գայմագամ կարգեցաւ՝ Ջալի նախկին մուտիր Օսման Շէվքի էֆէնտի։

Արտաքին գործոց նախարար Արիֆի փաշա երէկ պաշտօնատեղին էր։

Պատրիարքարանաց հրովարտակները քննելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովն՝ երէկ ալ նիստ բրաւ։

Հրանիւթ բարձեալ շոգենաւ մը, ռումանական դրօշակով, ի Ցարատնէլ արգիլուեր է։

Թիւրքի, նախընթաց օրը Թէրճիւմանը-Հաքիքաթի բրած ծանուցման հակառակ կը գրէ այսօր, թէ Տփղիսի Օսմանեան նախորդ հիւպատոս Էդվար պէյի հաշուոց քննիչ յանձնաժողովն դեռ աւարտած չէ պաշտօնը։

Կըսուի թէ Ներքին գործոց պաշտօնատան մէջ Յանձնաժողով մը պիտի կազմուի՝ անցագրական նոր կանոնագրոյն գործադրութեան վերաբերեալ հրահանգաց և այլ միջոցներու վրայ խորհրդակցելու համար։

Ըստ այսմ, դրսէն Պոլիս եկող ուղեւորք առանց խափանութեան պիտի անցնին Պոլսոյ կամ Ղալաթիոյ մաքսատունէն, և իրենց անցագիրերն ցուցնելով և մէկ մէկ դրչ վճարելով պիտի արձանագրուին, և ապա իրենց գործերուն զբաղելու ազատ պիտի լինին։ Ուղղը պիտի կրնայ Անատօլու-Գավաղ կամ Սալաճագ ալ ելնել։

Գարիթայի գաւառակին գիւղօրէից ոմանց բնակիչք համրագրով մը խնդրեր են գայմագամէն, որ իրենք աւազակաց ասպատակութեամբ վնասուելէն յառաջ, ի գործ դրուին նոցա ջնջման համար պէտք եղած միջոցներն։

Կայսերական քաղաքային վարժարանին վերջին ուսումնաւարտ աշակերտներէն մին Ազմի պէյ և Հասան Թահսին էֆէնտին՝ Համարատուութեան ատեանի մէջ (Տիվանը մուհասէպաթ) պաշտօն տրուեր է։

Թիւրքի ի լոյս կը ծանուցանէ, թէ Բ. Դուռն նախընթաց օրը դարձեալ եգիպտական խնդրոյն համար հեռագիր ուղղեր է առ Միւզիւրուս փաշա, և այն հեռագրոյն պատասխանին հասեր է երէկ երեկոյ։

Ենիքէօյի ընդհանուր կուսակալ Ազիզ փաշա, իւր պաշտօնատեղին մեկնելէ առաջ, նախընթաց օրը Բ. Դուռը գնաց մէկ քանի նախարարաց հետ տեսակցելու համար։

Վանայ նորընտիր կուսակալ Համի փաշա եւս նախընթաց օրը Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ Եպարքոսին հետ։

Սօֆիայէն կը գրեն առ Մեսաժէ թէ Պուլկար կառավարութիւնն որոշած է Կ. Պոլսոյ գործակատար անուանել Պ. Եաքօ Կէբոֆ, և Բ. Դրան հաւանութիւնը խնդրած է։ Պ. Եաքօ Կէբոֆ տասն տարի առաջ Պուլկարաց Պատրիարքարանին [illegible] էր։

Դատական նախարարութեան հարցաքննիչ դատաւորք այս միջոցիս տարօրինակ և աճելի դատի մը քննութեամբ կ'զբաղին։ Նարլը Գաբուսի մօտ, Սուլու-խուլէ բնակող գնչուներ (չինկէնէ) տեղւոյն դերեզմանատան մեռելոց սպասելով, ամեն անգամ որ թուրք կնոյ մը դիակը կը թաղուէր, մեռեալին մազերը կարելով, վարսավիրայից կը ծախէին եղեր։ Վերջին օրերս Ոստիկանութեան իմաց տրուեր է որ յաջողեր է ձեռք ձգել այդ գնչուներէն մէկ քանին երբ այս գործողութիւնը կատարելու վրայ էին։ Հարցաքննութիւնք կը շարունակուին։

Հաքիքաթ կը գրէ թէ Բերայի մէկ քանի թաղերու բնակիչք աղերսագիր մը կը պատրաստեն Մեծ Եպարքոսին մատուցանելու, դանգատելու համար թէ Զ. շրջանակի Քաղաքապետութիւնը 150, 250 կամ 350 դրուշ կը պահանջէ իրենց տուներու շինութեան համար, մինչդեռ Պոլսոյ և Վոսփորի միւս շրջանակաց Թաղապետութիւնք տուներէն [illegible] դրուշ կ'առնուն։

Վեհ. Սուլթանն այս երեքշաբթի իւր ներկայութեան ընդունեց Կրետէի կուսակալ Ֆոթիատէս փաշա։ Ն. Վեհափառութիւնն սիրալիր ընդունելութիւն մ'բրաւ և քաջալերական խօսքեր ուղղեց։ Ֆոթիատէս փաշա վաղը կը մեկնի իւր պաշտօնատեղին, [illegible] շոգենաւով։

Անգլիական դեսպանատան առաջին, և ռուսական դեսպանատան երկրորդ թարգմանք երէկ Բ. Դրան երթալով արտաքին գործոց նախարար Արիֆի փաշայի հետ տեսակցեցան։

Միխլիճէն գրած են առ Օսմանլը, թէ Կրետէի կառավարիչ Բէհմի պէյ հիւանդացած է, և թէ՝ բստ հրահանգի բժշկաց, օդափոխութեան համար Զմիւռնիա անցնելու հրաման խնդրած է։

Այսօր Բ. Դրան դիւանաց ամսաթոշակը կվճարուի։

Աթէնքի լրագիրներէն առնուելով հեռագրուած է, թէ Պոլսոյ ծխախոտի վաճառականք բողոք բարձեր են առ Բ. Դուռն, ծանուցանելով թէ յեգիպտոս ծխախոտ մուծանելու համար հելլենական և եգիպտական կառավարութեանց մէջ այս օրերս հաստատեալ պայմանադրութիւնն՝ [illegible] տրուած կայսերական հրովարտակին հակառա՛կ է։

Այս օրերս Պոլսոյ չուկային մէջ հինաւուրց և ընտիր գորգի մը գինը հետզհետէ մինչեւ 3000 լիրա բարձրացեր է։ Նախ 150 լիրա տուեր են, ապա 500, ի վերջոյ Փարիզական ընկերութեան մը գործակատարն 4000 լիրա առաջարկեր է, տարթը Տ. տեսնելով զայն 400 լիրա ալ աւելցուցեր, և յիշեալ ընկերութեան գործակատարն հուսկ ուրեմն 3000 լիրա գնահատեր է։

Անգլիական [illegible] անուն շոգենաւն երեքշաբթի երեկոյ Սան-Ստեֆանոյի մօտ աւազի վրայ խրեցաւ, բայց բարեբաղդաբար [illegible] շոգենաւ մը հասնելով, անվտանգ ազատեց զայն և նաւահանգիստ բերաւ։ Շոգենաւին մէջ կային նաւապետը, նաւաստիները, ընդամենը 18 հոգի, և նաւուն տէրը, Հէյվատ Լիմոսալ անգլիացին։

Հիւպատոսութեանց վերատեսչութեան կողմանէ ի պաշտօնէ կը ծանուցուի.

«Տփղիսի Օսմանեան նախորդ հիւպատոս Էդվար պէյի իւր իւր գործոց համար կազմուած յանձնաժողովն միայն քննութեան համար է, և պաշտօնք է տեղեկագրել տեսնուած վիճակն, և անպարտութեան վճիռ արձակելու իրաւունք չունի»։

Ի Կրետէ ձիթապտղոյ հունձքն այս տարի (1883-1884) խիստ անբաւական կը նկատուի։ Միայն 2,970,000 քիլօ (նոր օխա) արտադրած է, որ աւելցած է վաճառականաց քով և գիւղերը գտնուած 7,370,000 քիլօ պատրաստ ձիթապտղի ձէթերին վրայ։ Հնաց այս վիճակը գուշակելի էր, որովհետեւ անցեալ տարւոյ հունձքը թէ՝ քանակութեան և թէ՝ տեսակի կողմէ, գերազանց եղած էր նախորդ տարիներէն, բստ որում 55 միլիոն քիլօյի հասած էր։ Այս քանակութենէն, տեղական սպառման յատկացած է 13,090,000 քիլօ. օճառագործութեան յատկացած է 8,800,000 քիլօ, և դուրս հանուած է 28,740,000 քիլօ։ Այս պտուղները Ֆրանսա չեն տարուիր, վասն զի Ֆրանսայի և Իտալիոյ ձիթապտուղները Կրետէի ձիթապտուղներէն գերագոյն են, և կրնան աւելի բարձր գնով ծախուիլ հրապարակի վրայ։ 11 քիլօկրամ ձէթը որ անցեալ տարի 7 ֆր. 20 կամ 7 ֆր. 50 սանդիմ կ'արժէին, այսօր 8 ֆր. 65 սանդիմի կը ծախուին։

Զմիւռնիոյ ծովածոցին մէջ շոգենաւ բանեցնելու համար Հայաթի էֆէնտիի տրուած արտօնութեան դէմ Անգղիացւոց յարուցած դժուարութիւնք՝ բստ Թիւրքիի, դեռ կը շարունակուին, և Անգլիոյ դեսպանատունը կը պնդէ տակաւին որ համանման արտօնութիւն ունենան Անգլիական շոգենաւք եւս։

Մայրաքաղաքիս Աւստրո-Հունգարական գաղթականութեան անդամք այս երեքշաբթի արտասովոր նիստ մ'ընելով, որոշեցին սա յայտագիրն հետեւիլ Ռոտոլֆ իշխանին և իշխանուհւոյն Պոլիս այցելած ժամանակ։ Դաշնակցութ. իշխանին Պոլիս հասած օրն Աւստրո-Հունգարական գաղթականութիւնն ընդառաջ պիտի երթայ, ի Գալաթ, Լոյտի շոգենաւներով, ընկերութեանց դրօշակներով։ Իշխանը գալուն պէս, գաղթականութեան պատգամաւորք ներկայանալով, ուղերձ մը պիտի մատուցանեն՝ ադամանդներով և ամեն տեսակ քարերով զարդարուած պահարանի մը մէջ։ Իշխանին և իշխանուհւոյն այցելութեան ի յիշատակ թանգարանն ընծայ մը պիտի նուիրուի գաղթականութեան կողմէ։ Տօմա պահէի զուարճախումբ միջոցին, ծովային նաւազաւանաւ մը պիտի տրուի ի պատիւ Ս. Ս. Կայս. իշխանին։ Առաջին կիրակին՝ «Զքեզ Աստուած» մը պիտի երգուի Բերայի Սենթ-Մարիա եկեղեցին, ուր ներկայ պիտի գտնուին իշխանն և իշխանուհին։ Իսկ մեկնած օրերնին, գաղթականութեան անդամք պիտի ընկերանան անոնց, դարձեալ Լոյտի շոգենաւներով, մինչեւ ի Գալաթ, նուագարաններով, և հրախաղութիւններ կատարելով։

Գաղթականութիւնն որոշած է՝ այս յատակագծի համեմատ, և կարելի եղածին չափ շքեղ և հանդիսաւոր ընդունելութիւն ընելով իւր համակրանաց և անձնուիրական զգացումներն՝ իրենց սիրոյ վեհապետին նկատմամբ։

Վերջերս Ալլմայի մօտերն Արամազդայ արձան մը գտնուելով՝ Պոլիս բերուեցաւ և կայսերական թանգարանը դրուեցաւ։

Առեւտրական և Երկրագործական Նախարարութեան մէջ յատուկ յանձնախումբ մը կարգուած է, Պոլսոյ Արուեստական վարժարանին ելեմտքը և վարժարանին մէջ պատրաստուած նիւթերը քննելու համար։

Կ. Պոլսէն կը գրեն առ [illegible] թէ Բ. Դուռը և Հելլենական կառավարութիւնը չկարենալով համաձայնութիւն մը գոյացնել Թեսալիոյ Վագըֆներու խնդրոյն նկատմամբ, որոշած են օտար տէրութեանց միջնորդութիւնը խնդրել, բստ Թուրքօ-Հելլենական դաշնագրին։

Կայսերական բանակի երիտասարդ սպայներէն մին անցեալ ուրբաթ օր բեվոլվէրի հարուած մը տուաւ ինքզինքին, և ծանրապէս վիրաւորեալ, Կիւմիւշ Սույի հիւանդանոցը փոխադրեցաւ։ Կ'ըսուի թէ սիրային յուսահատութեան պատճառաւ փորձած է սպաննել ինքզինք։

Դքրդ-Քիլիսէի կուսակալը հեռագրով իմաց տուած է Աղրիանուպոլսոյ կուսակալին թէ Տէվէճի Ալի անուն հռչակաւոր աւազակապետին ընկերը Պէօր Ալի զոր ոստիկանութիւնք կը փնտռէր երկար ատենէ հետէ, ձերբակալուած է Քալճիէլարի մօտ ջաղացքի մը մէջ, և ոստիկանաց դէմ զէնք ուղելով, սպաննուած է։

Օքսֆորտի Համալսարանը աստուածաբանութեան վարդապետի պատուանիշ տիտղոսը տուաւ Նիկոմիդիոյ Յունական Արքեպիսկոպոսի Վիքէնտիոս սրբազանին, որ նշանաւոր գրագէտ և աստուածաբան մ'է, իւր եկեղեցական գրուածներով հանրածանօթ։

ԳՆԴԱՊԵՏ ՄՈՒՐԱՏՈՎ

Բեդքաղաքի ազատական գլխաւոր լրագիրն Նովոյէ [illegible] և անոր մայրաքաղաքիս [illegible] առնելով կը հրատարակեն Մերվի գրաւման վրայ զանազան տեղեկութիւններ, յորս կը տեսնենք թէ այս կարեւոր գործին մէջ մեծ դեր խաղացեր է Հայազգի գնդապետն Մուրատով, որ վերջին պատերազմի ժամանակ Դունայի բանակի մէջ կը ծառայէր և Պոլիս ալ եկաւ։

Մուրատով մեծ յաջողակութեամբ և ճարպիկութեամբ կատարած է իրեն յանձնուած պաշտօնը այնպէս որ ինքն ալ Մերվի համար երկրորդ Լազարեֆ կը համարուի։ Մուրատով յաջողութեամբ իւր ծանր պաշտօնը Մերվի մէջ կատարելէ յետոյ անձամբ Ռուսիոյ կայսեր յանձնեց այն մագաղաթը, որուն վրայ Մերվի տասներկու նախարարներն ստորագրած էին իրենց երկրին և Ռուսական կայսրութեան միջեւ հաստատուելիք նոր յարաբերութիւնները։

Կայսրը չատ սիրալիր ընդունելութիւն բրած է Հայ զօրականին, որ մանրամասնաբար հաղորդեց Ցարին այն ամէն տեղեկութիւններն որք կը պատկանին կեդրոնական Ասիոյ մէջ կատարուած և դեռ կատարուելիք գործողութեանց։ Կայսրը յաճախ ընդմիջած է զօրականը, ինքն ալ տեղեկութիւններ հարցնելով, և այս առթիւ մեծարելով գնդապետը շնորհաւորած է զնա ի ձեռս բերած արդեանց համար։

Այդ Հայ զօրականը որ իւր արժանեօքը այսպէս մեծ տեղ մը գրաւեց յանկարծ հասարակաց կարգաց մէջ եւ որ Ռուսիոյ բանակին ամենէն գլխաւորին եւ ամենէն մեծ անուններուն մէջ իւր տեղն այժմէն ունի, ինչպէս ըսուեցաւ, հայազգի է եւ Վրաց-Կախեթի լեռնական Հայոց Արմուտ քաղաքէն է։

Կը կարծուի թէ Մուրատով զօրավար պիտի անուանուի, և այսպէսով, կ'ըսէ Թան, Ռուսիոյ բանակին մէջ Հայ զօրավարաց թիւն տասն երկու կը լինի։

ԱՅՍ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ ԹՂԹԱԲԵՐ

Այս առաւօտեան թղթաբերով մեր ստացած Լոնտոնի, Փարիզի, Վիեննայի և Պերլինի լրագրաց թուականը կը հասնի մինչեւ 18 մարտ, այս երեքշաբթի։ Աւստրիկ նորագոյն լուրերն ու մանրամասն հեռագրերը, գլխաւորապէս Անգլիացւոց ի Սուտան և Ֆրանսացւոց ի Թոնքին տարած վերջին յաղթութեանց վրայ։

—Ստանտարտ սա տեղեկութիւնները կուտայ Թամանիէյի ճակատամարտին վրայ։ Անգլ. զօրքերն յառաջ խաղացին երկու քառակուսիներ ձեւացուցած և Զարեպայի բանակատեղէն մեկնելէ քիչ յետոյ, յառաջնթաց քառակուսին յարձակում կրեց թշնամին սաստիկ կողմէ, որք յուսահատ քաջութեամբ մը կը կռուէին ու մեծապէս սաստկութեամբ։ Զարդն ահագին եղաւ։ Շատ մը Անգլիացիք նիզակի հարուածներով սպաննեցան Արաբաց ձեռամբ։ Տեղացի զօրաց գունդն, որ քառակուսւոյն կեդրոնն էր, անկերպարանօրէն գրուեց Անգլիացւոց կարգերուն մէջ դարձած պարապներն, և թշնամին չուտով եւս մերձեցաւ, մեծ կորուստներ կրելէն ետքը։ Անգլիական քառակուսին վերջապէս իրենց յառաջխաղացումն, բայց նոյն ժամուն անթիւ արաբներ խուժեցին Անգլիացւոց վրայ երկու կողմէ միանգամայն, վայրագ քաջութեամբ մը կռուելով։ Կռիւը սարսափելի եղաւ. Արաբք յամառութեամբ կռուեցան, և գրեթէ ամէնքն ալ սպաննեցան, ո՛չ նահանջել ուզելով, ո՛չ անձնատուր լինել։

— Տէյլի Թէլէկրաֆի ուղղեալ հեռագրոյ մը նայելով, Անգլիացւոց երկրորդ կիսաբաժինը ծանր անյաջողութիւն մը կրեց պատերազմին սկիզբն, և երկու ժամ կռուելէ յետոյ կորսցուց իւր բոլոր Միգրալյոզներն և կարոնները կրութեամբ թշնամեաց։ Բայց յետոյ այս թնդանօթք եւս առնուեցան, և սաւզին կիսաբաժինը փայլուն յարձակում մը բրաւ եւ թշնամեաց բանակէն։ Ապստամբներէն կորան 2,400 մարդ։ Յետ ճակատամարտին, Կրահամ զօրավարն երկու գունդ ձիաւոր ղրկեց Սինքաթ, ապստամբաց նահանջման գիծը կտրելու և՝ եթէ հնար է՝ կիները, տղայքն և պահպանող զօրքն ազատելու համար։

—Գահիրէ, 13 մարտ. Կրահամ զօրավարն իւր բանակն հաստատած է ի Թամանիէյ Վէյլ (Թամանիէյի ջրհորները) նոյն տեղւոյն վրայ ուր էր յառաջագոյն Օսման Տիկնայի բանակը։ Ապստամբք յամառութեամբ կռուեցան. ճակատամարտը Թէպի ճակատամարտէն առաւել կատաղի եղաւ։

—Սուաքիմ, 13 մարտ. Թշնամին միշտ Անգլիական բանակին մօտերը կը գտնուի, և հրացան կ'արձակէ նոյն Անգլ. զօրաց վրայ, որք անմռունչ ջուր տալու կ'երթան։ Չգիտցուիր թէ ինչ եղաւ Օսման Տիկնա։ Բնիկ առաջնորդք և թմբկահարք ի փախուստ դարձան, երբ տեսան թէ թշնամին յաջողեցաւ կոտրել Անգլիացւոց քառակուսւոյն մէկ կողմը։ Թշնամութիւնք վերջացած կը նկատուին։ Անգլ. զօրքերը վաղը Սուաքիմ պիտի վերադառնան։

—Գահիրէ, 14 մարտ. Սուաքիմէն այս առաւօտ կը հեռագրեն թէ, ձեռք առնուած միջոցներու նայելով, կը գուշակուի թէ նորէն յարձակողական շարժում մը տեղի պիտի ունենայ ապստամբաց կողմէ, որք երէկ դիւցազնական քաջութեամբ մը կռուեր էին։ Ապստամբք լեռները փախան։ Կորուստներն երկու կողմէ ալ մեծ եղած պէտք է լինին։ Կրահամ զօրավարին տարած յաղթութիւնը մեծ լինել կը թուի։ Զոյգ հասանք մի, Թամանիէյ, Անգլիացւոց ձեռքն է այժմ։ Բայց մեծ գնով մի ձեռք բերուած է այս յաջողութիւն, քանի որ Անգլիացիք 200 մարդ կորսուած են։ (Ճիշդ, 120 մեռեալ և 99 վիրաւոր։)

—Սուաքիմ, 14 մարտ. Անգլիացիք մեռեալները թաղելէ յետոյ, [illegible] Սուաքիմ կը վերադառնան [illegible] մի վրաններ ձեռք անցուցած [illegible] ապստամբաց դուարները [illegible] նուել։ Աստ կը խորհուի [illegible] տամարտին արդիւնքն [illegible] տասնել անգլիացւոց ազդ[illegible] պատին յաչս բնիկներու [illegible] բաց թէ և նուաճեցնել, [illegible] վճռուած չէ։ Զրոյց [illegible] մարտանաւք և երկու զօ[illegible] պիտի մնան, և մնացեալ [illegible] ները պիտի երթան Մասսուա [illegible] տասնւի այն զրոյց թէ [illegible] վարդն ալ ապստամբելու [illegible] նայ։

—Սուաքիմ, 14 մարտ. [illegible] տամարտին մէջ Անգլիացւոց [illegible] ցած է 100 սպաննեալ և [illegible] եալ։ Ապստամբք ունեցան [illegible] եալ և քանի մը հազար [illegible] գիւղեր հրոյ ճարակ եղան [illegible] լեռները փախան։ Բայց [illegible] դունդք արագարար Սուաքիմ [illegible] դառնան։

—Վեհ. Թագուհին [illegible] ուղղուած շնորհաւորեց Կր[illegible] իւր վերջին յաղթութեան [illegible]

—Թայմզ, Թամանիէյի [illegible] տին վրայ խորհրդածելով [illegible] անհրաժեշտ է լաւ հասկց[illegible] ման բոլոր այն ջանից [illegible] կ'ընէ՝ Անգլիոյ դերվիշ[illegible] մադրելու համար։ Թայմզ [illegible] անհրաժեշտ է պաշտպան[illegible] տալ թէ ո՛չ՝ Կրահամ զօ[illegible] թութեանց լաւ հետեւանք[illegible] կը կորսուին։

—Ստանտարտ նոյն յա[illegible] խօսելով, կ'ըսէ. "Պէտք [illegible] դնել և խաղաղութիւն մեր[illegible] յեգիպտոս։ Ուրիշ սխալ [illegible] սայի՝ իւր դիւանագիտու[illegible] մէկ դարձուածով վառ[illegible] ձեռք բերած ենք մեր [illegible] տասաւանեօք ու յաղթ[illegible]

—Լոնտրա, 15 մարտ. [illegible] մական նախարարութիւնն [illegible] սա հեռագիրն ընդունեց [illegible] րավարէն. «Իմ բոլոր զօր[illegible] մինչեւ Օսման Տիկնայի [illegible] սպիտակին և կործանեցին [illegible] բարոյական ազդեցութ[illegible] է ընդդիմութիւն չըրաւ, [illegible] մէկ քանի հարուածներէ [illegible] մերժ ապարանեցան։ Մէ[illegible] միայն ունեցանք։ Հեծել[illegible] պիտի վերադառնայ այս [illegible] տեսակազօրքն և հրետանի[illegible] բերայ պիտի անցնեն և [illegible] վերադառնան վաղը։ Վ[illegible] աքիմ գրկեցան այս առա[illegible] սպաննեալաց ամբողջ դումար [illegible] 86 վիրաւորք։ Իսկ մեր վիր[illegible] է 8 սպայ և 103 մարդ. [illegible] եղան։ Մեր կորուստներ[illegible] պատճառը սա է որ ապստա[illegible] համարձակօրէն մեր մէկ քառ[illegible] րեցին և յարձակեցան զօր[illegible] ապստամբներէն 600 մարդ [illegible] նուեցան դաշտին վրայ։ [illegible] բաժնի երեք սպայք և 7 [illegible] նուեցան իրենց թնդանօթ[illegible] նելով, որը թէեւ մէկ [illegible] թշնամւոյն ձեռքը մնացին [illegible] պատուեցան։ Թշնամին նոյ[illegible] բորդ քառակուսւոյն վրայ [illegible] ցաւ, բայց անյաջող կերպ[illegible] մեծ զօրութիւններ ի ձախ[illegible] որք 10,000 էն 12,000 հոգ[illegible] Անոնց կորուստ 2000 է [illegible]

— Գահիրէէն, մարտ [illegible] Նիւզ.—Զէպէհր փաշա կը [illegible] պատրաստ է յաջորդել Կ[illegible] րին ի Սուտան։ Իւր կարծ[illegible] զօրավարական միջոցներով [illegible] է կարգապահութիւն վերա[illegible] երկրի մէջ։ Զէպէհր փաշա [illegible] է կարծիք յայտնել Մէհտ[illegible] մինչեւ որ ուղղակի յարա[illegible] հաստատէ անոր հետ։ Սո[illegible] կ'ըսուի թէ Սուտանի ժողով[illegible] իբր Մարգարէ ճանչնայ։ [illegible] տածէ թէ կարելի պիտի [illegible] նաքար քննել գերեվաճառ[illegible] տանցիք սիրին զնջատել [illegible] թեան բարիքները։ Կրհա[illegible] տոն զօրավարին դէմ իւր [illegible] տեղութիւն երեւակայական [illegible] մ'է։

—Սուաքիմ, 15 մարտ. [illegible] բավարն առ պատերազմակ[illegible] րութիւնն. — Անգլ[illegible] բնակող բոլոր ցեղերն իրեն[illegible] ցեղերն ունէին Թամանիէյ[illegible] մէջ։ Քանի մը ապստամբք [illegible] ջախջախներէն եկած էին։ [illegible] պատերազմին ներկայ չէր։ [illegible] խեր սպաննուեցան, որոց [illegible] ցեղերու պետեր էին։ Ար[illegible] ծիքն ունին թէ թշնամի ցե[illegible] փառահեղութիւն չունին Օսմա[illegible] և թէ ի մօտոյ պիտի գլխա[illegible] լու։ Կը հաստատեն թէ 15 [illegible] Օսման Տիկնա գերի բռնած [illegible] կերանց մէջ կը գտնուին ա[illegible]

—Սուաքիմ, 16 մարտ. [illegible] մայի գլուխը բերողին 1000 [illegible] խոստացուեցաւ։ Կը հաստա[illegible] էջ ծովակալը Մասսուա պի[illegible]

— Լոնտոն, 15 մարտ. [illegible] փոխանաց ժողովոյ մէջ, ա[illegible] և արեւմտական երեսփոխան[illegible] պահպանողական երեսփոխանաց [illegible] թենէն օգուտ քաղելով, [illegible] նախարարութեան դէմ յա[illegible] կական քուէ տալ և զայն [illegible] ձեցին։ Ստանտապան Պ. Լ[illegible] ջարկ մը ներկայեց, որ կը պ[illegible] քիմի զինուորական գործ[illegible] բայց այս առաջարկ 94ի դէմ 111 ձայնիւ մերժուեցաւ։

—Հռոմ, 13 մարտ. Լաւ տեղեկութիւն ունեցող ակմբոց մէջ կ'ըսուի թէ Վատիկանի Արտաքին յարաբերութեանց պաշտօնեայ Ժակոպինի կարդինալ, Վատիկանի նուիրակաց ուղղեալ շրջաբերականով մը, բացատրած է այն պատճառներ, ուրոնք Ս. Պապը չուզեց ընդունիլ Լէոբոլտ իշխանն Գերմանիոյ և Ժիզէլ իշխանուհին, (որ Աւստրիոյ կայսեր դուստրն է:) Ս. Պապն իւր արժանապատուութեան համար կը նկատէ իւր սաղեւ ընդունել այն կաթոլիկ իշխաններ որք նախապէս իրեն չներկայացած՝ Իտալիոյ Թագաւորին այցելութիւն կուտան:

—Հռոմ, մարտ 12. Ս. Պապը Հռոմի Հայոց վարժարանին նախագահ կարգեց Հովարտ կարդինալը, (հանգուցեալ Հասունի կարդինալի տեղ):

—Ս. Պետերսպուրկ, մարտ 14 առ Թայմզ. Տփղիսի լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Պարսիկներն արտօնութիւն խնդրած են Կաւկասէն երկաթուղւոյ գիծը Թէպրիզի հետ միացնելու, որ եթէ իրականութիւն գտնէ, շատ կարեւոր բան մը պիտի լինի:

—Լոնտոն, 16 մարտ. — Երեսփ. ժողովոյ այս առաւօտեան նիստն տեւեց մինչեւ ժամ 6ին (առաւօտուն) հազիւ վերջացաւ: Բոլոր նիստը՝ նախարարութեան եգիպտական քաղաքականութեան և Սուտանական գործոց վրայ վիճաբանութեամբ գրաւեցաւ:

—Լոնտոն, 17 մարտ. Լրագիրք ոմանք ծանուցած լինելով թէ Օսմ. պահապան զօրք կ'ուղղուին ի Սուաքին, Թայմզ նոյնն կը զիջէ որ Անգլիա իւր համաձայնութիւն ներքեւ առնու ընդունել: — Կորտոն փաշա, 13 մարտ թուակիր հեռագրով մը, կը ծանուցանէ թէ առ այժմ որ եւ է վտանգ չպատահիր իւր անձին:

—Պաք-Նինհի առման վերաբերեալ պաշտօնական հեռագիրը, ուղղեալ Ֆրանսական կառավարութեան. —Հայֆոնկ, 14 մարտ. Զօրավար Միյօ, առ ծովային նախարարութիւն.—Մարտ 12ի ճակատամարտէն յետոյ, Թշնամին ի փախուստ դարձաւ. Ֆրանսական գունդերը Պաք-Նինհ մտան երեկոյեան ժամ 4ին:

—Հանոյ, 12 մարտ.—Նէկրիէ զօրավարի գունդն Պաք-Նինհ մտաւ այսօր, ժամը 6ին, Լանկ-Սօն տանող ճամբով: Չինացիք՝ Նէկրիէի զօրագնդին դէպի Պաք-Նինհի հիւսիսային և Պրիէրի գունդին դէպ արեւելք բռնած շարժումներէն յուսահատած, իրենց բոլոր դիրքերը թողլով, Թայի-Նկիւյէնի ճամբով փախան: Թշնամին մեծ կորուստներ ունեցաւ: Ֆրանսացիներէ 70 վիրաւորեալ կան: Բերդին մէջ բազմաթիւ ռազմամթերք և Գրուպի Թնդանօթներու հրետանի մը գրաւուեցաւ:

—Ֆօնկ-Հաւ, 12 մարտ. —Միյօ զօրավարէն պատերազմական գործոց նախարարին. Այս առաւօտ ճամբայ ելանք Պաք-Նինհի վրայ քալելու համար: Առաջին կիսաբանակը՝ Պիէն անցնելով, փոսուր կերպով գրաւեց Ձունկ-Սօնի բարձունքը, զոր կը պաշտպանէին հինգ ամրոցներ: Երկրորդ կիսաբանակը, նաւատորմին օգնութեամբ, Սօնկ-Քաու գետէն վեր ելաւ, արագապէս առաւ Վւմթի, Պիւօյի ամրութիւններն և Լաօ-Պիւօյի փակոցը, յետոյ թշնամին հալածեց անընդհատ մինչեւ Տաբ-Քաուի բարձունքն՝ ուր հաստատուեցաւ: Կանխաւ պատրաստեալ շարժումը և բոլոր մանրամասն գործողութիւնք կատարելապէս յաջողեցան: Թշնամին տեսնելով որ ճամբան բոլորովին կտրուած է, փախաւ: Նիւթական արտասովոր դժուարութեանց հակառակ, Ֆրանսական զօրագունդք ընքանչելի կերպով քալեցին:

—Ձունկ Սօն, 12 մարտ, (Բարիզ հասած 15 մարտին). —Այսօր, 12 մարտ, Պրիէր զօրավարին գունդն, երեկոյեան ժամը 2ին 94, գրաւեց Ձունկ-Սօնի բարձունքը զոր կը պաշտպանէին հինգ ամրոցներ: Այս դիրք Պաք-Նինհի արեւելեան կողմ 6 քիլոմեթր հեռի է: Չինացիք որք թուով 5000 էին, թէեւ ընդդիմութիւն մ'ընել յետոյ փախան Պաք-Նինհի ուղղութեամբ: Այս կռւոյ միջոցին Ֆրանսացիք ո և է կորուստ չունեցան: Նէկրիէ զօրավարին գունդը Տրօ-Նէն մեկնելով, Սօնկ-Քաուի մօտեցաւ, շատ մը դիրքերէ թշնամին հալածեց եւ յառաջացաւ մինչեւ ի Լայի-Քաու՝ որ կը կոչուի նաեւ Տաբ-Քաու, եւ Լանկսօնի և Սօն-Թօյ ճամբաներուն միացման կէտին վրայ կը գտնուի: Նաւատորմն ալ իւր կողմէն Լաօ-Պիւօյի փակոցը կործանեց և մօտեցաւ Լայի-Քաուի: Ֆրանսական զօրագունդերը հիւսիսային և արեւելեան կողմէ պիտի պաշարեն Պաք-Նինհի առջին միջնաբերդի ամրոցները:

—Հայֆ-Ֆօնկ, 13 մարտ. —Պաք-Նինհի բերդին մէջ բազում պաշար եւ թրծուած դանօթ գտնուեցաւ: Ականի ո և է պայթում չպատահեցաւ, որպէս կը վախցուէր: Այսօր թշնամին կը հալածուի Թայի-Նկիւյէնի ուղղութեամբ: (Ֆրանսական կառավարութեան հասած հեռագիրը կը ցուցնեն թէ Միյօ զօրավարը մարտ 13ին սկսեր է հալածել Պաք-Նինհ փախչող գունդերը):

—Պաք-Նինհ, 13 մարտ —Ի Պաք-Նինհ գրաւուած նիւթոց մէջ կան 100 թնդանօթ, յորս կան մէկ քանի Քրուպի հրետաններ, նոր տեսակ բազմաթիւ հրացանք, գրօշակներ, և վառօդի և փամփուշտի բաւական պաշար: Ձեզ կը ղրկեմ Չինացի հրամանատարին և հինգ զօրավարաց գրօշակներն: Երկու թեթեւ գունդեր կը ղրկեմ թշնամւոյն ետեւէն, Թայի-Նկիւյէնի և Լանկսօնի ճամբուն վրայ: Մարտ 12ի ճակատամարտէն 6 սպաննեալ ունեցանք և 25 վիրաւորեալ, որոց 22ն թեթեւապէս:

—Սայկոնէն մարտ 16 թուով, առ Անգլ. լրագիրս. —Ծովահէնք երէկ Հայֆ-Ֆոնկի ջրերուն մէջ առեւտրական նաւ մը գրաւելով սպաննեցին նաւապետն, որ Ֆրանսացի էր և 11 նաւաստիներն: Այս ծովահէնները բռնելու համար մարտանաւ ղրկուեցաւ:

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Այսօրուան

ԱԺԱՆՍ ՌԻՒԹԷՐ

Լոնտոն, 19 մարտ

Այս առաւօտեան լրագիրը կը գրեն թէ Պ. Կլատսթօն իւր բժշկաց խորհրդոյն համեմատ, մտադիր է ուղեւորութիւն մ'ընել դէպ ի Ֆրանսայի հարաւային կողմն, հաւանականաբար ի Կան՝ ուր պիտի կենայ ժամանակ մը: Լաւագոյն տեղեկութիւն ունեցող ակմբոց մէջ չկարծուիր թէ նախարարական տագնապ կայ:

Թրիէսդ, 19 մարտ

Բողազպաչէին պալատան առջեւ ռումբ մը պայթեցաւ երէկ: Ոստիկանութիւնը դեռ չյաջողեցաւ յանցաւորները գտնել:

Երկու Աւստրիացի և երկու Իտալացի անդամներէ կազմեալ յանձնախումբ մը պիտի ժողվուի ի մօտոյ, Ալբանիոյ մէջ վիճելի մէկ քանի սահմանական կէտեր կարգադրելու համար:

Պէրլին, 19 մարտ

Կը հաւաստեն թէ Գերմանական կառավարութիւնն այս օրեր սաստիկ զբաղած է յայտ մտերմական հաւաստիք տալ Իտալական կառավարութեան՝ Գերմանիոյ և Իտալիոյ յարաբերութեանց նկատմամբ:

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Լոնտոն, 19 մարտ

Կը կարծուի թէ Պ. Կլատսթօն հրաժարական պիտի տայ, անձնական վատառողջութեան պատճառաւ, նաեւ այն սառնութեան և անհամաձայնութեան պատճառաւ որ կը տիրէ իւր և իւր պաշտօնակցաց միջեւ, Եգիպտական գործոց նկատմամբ:

Լոնտոն, 19 մարտ

Եթէ Պ. Կլատսթօն ուզէ անպատճառ պաշտօնէ քաշուիլ, հաւանական է որ պատերազմական նախարար լորտ Հարթինկթընի յանձնուի, նոր նախարարութիւնը կազմելու պաշտօնը:

Հռոմ, 19 մարտ

Պ. Ֆօրինօ Երեսփոխանաց ժողովին նախագահ ընտրուեցաւ:

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Գալաթիա, 7 մարտ.

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՐԺԷՆԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ դոցուեցաւ	դհկ.	9 20
Փորսային դոցուելէն վերջը	«	9 19 1/2
Երէկ Բերայի մէջ		—
Առաւօտուն բացուեցաւ	«	9 19
Բարձրագոյն գին	«	9 19
Նուազագոյն	«	9 19
Կէս օրին	«	9 19
Փոխառութիւն 1863	Ֆր.	56
» 1865	«	55
» 1869	«	47 50
» 1873	«	42
Պոն տիւ Թրէզօր	Անգլ. լիրա	16 75
Րումէլիի երկաթուղի	ֆր.	42 25
Օպլիկասիոն տը Բրիօրիթէ	»	375

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԵՔ

Ասօսիեթէ ժէնէրալ	Անգ. ոսկի	4 5
Քրէտի ժէնէրալ	Օսմ. լիրա	7 10
Պանք տը Քօնս	« «	6 30
Սօս. Շանժ է վալ	« «	3 35
Թոմպաքէյ	« «	2 95
Իւնի Ֆիէ. Եգիպտական		— —
Երէկ կիրիկուն դոցուեցաւ		74 17 1/2
Գիշերը գործ չեղաւ		—
Այս առաւօտ բացուեցաւ		74 20
Կէս օրին նոյն գին		74 20

Ընթացք դրամոց

Օսմ. ոսկի	ղրշ.	100 —
20 ֆրանքնոց	«	87 26
Անգլ. ոսկի	«	110 4
Փրիմից	«	51 1/4
Բօլ Իմբերիալ	«	90 5
Ռուսլի Թղթադրամ	»	9 10
Թալէր	«	19 15
Ֆիօրին	«	9 05
Մէճ. արծ. (տարբ.)	«	108 11
Հինգնոց	«	102 3/4
Մէթալիք	«	100 1/2
Գլխոճ	«	760 —
Թղթադրամ	«	1400 —
Վ.եցնոց	«	102 35

(ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ)

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտրա 19 Մարտ ժամ 3 վ. 15 երեկոյ

Անգ. Քօնսօլիտէ դոցուեցաւ	102 13/16
Օսմ. « բացուեցաւ	8 9/16
« « դոցուեցաւ	8 1/2
Օսմ. փոխառութիւն 1865	10 5/8
« « 1869	9 1/2
« « 1871	62 3/4
« « 1872	16 1/2
« « 1873	8 1/2
Փոխառ. 1877	80 1/4
Պանք Օթօման	15 5/8
Ռուսական փոխառ. 73	91
Եգիպտ. միացեալ (ինիֆիէ)	67 1/2
« առանձն. (բրիվիլէժիէ)	92 1/4
Տայրա Սանիէ	67
Տօմէնիալ (փոխառ. Ռօչիլտ)	89 1/4
Հունգ. պարտաւորագիր 1877	102
Փոխանակ. Բարիզի վրայ	— —

Վիէննա 19 Մարտ ժ. 4 երեկոյ

Փոխանակ. Լոնտրայի վրայ	121 65
Օսմ. Երկաթուղի	— —

Բարիզ 19 Մարտ ժ. 3 վ. 45 երեկոյ

Ֆր. Ռանթ 4 1/2 0/0 . . . բաց	106 55
« 3 0/0 բաց	75 60
Օսմ. Քօնս. բացուեցաւ	8 62 1/2
« « դոցուեցաւ քրն. կտ.	8 62 1/2
Օսմ. փոխառութիւն 1863	— —
« « 1865	54 —
« « 1869	48 —
« « 1873	44 —
Օսմ. Երկաթուղի	41
Պանք Օթօման	647
Գրէտի Լիոնէ	550
« Ֆօնսիէ	1245
Բաժնետոմս Լիոնի	1241 25
Սուէզի ջրանցք	2005 75
Ռուսական 5 0/0 1877ի	96 1/2
Իտալական Ռանթ	93 65
Արեւ. Ռում. (Ռիւս Օրիան.)	—
Եգիպտական միաց. դոց	341 25
Սպանիական (արտաքին)	61 1/8
Հունգարական (ոսկի)	103
6 0/0 Հելլենական	411 25
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 26

ԲԱՐԻԶ ՓԹԻԹ ՊՈՐՍ

19 Մարտ ժ. 11 վ. — երեկոյ

Ֆրանս. Ռանթ 5 1/2 0/0	106 57 1/2
Օսմ. «	—
« Երկաթուղի	— —
Եգիպտական միացեալ	341 25

ՄԵՏԵՈՐԱԲԱՆԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ Ի ԲԵՐԱ

20 Մարտ (Ն. Տ.)

		ժ.	վ.
Ծագումն արեգական (Ալաթուրքա)		6	5
Մուտք « «		6	11
Կէս օր (Միջին ժամով) . .	12	5	42
Կէս օր (ճամ բաս տանկօյ)		5	42
Ծագումն լուսնի (Ալաթուրքա)	Ա.	1	18
Մուտք « «	Ա.	11	27

Երեւումն լուսնի Վ. Ք. 20 Մարտ.

Առաջին քառ. ժամ 8 Ե.

	Հիգրոմեթր
Ծանրաչափ (Զրօյ. երես)	765 0
Ջերմաչափ	8. 2
Նուազագոյն առաւօտ	4. 4
Բարձրագոյն « կէսօրուան	13. 3
Խոնաւութիւն 0/0	81

Բարձրութիւն անձրեւի 24 ժամու միջոցին . . Հազարորդամեթր 0,

Ուղղութիւն հովոյ, հարաւ արեւմտ. խիստ տկար.

ՄԱՐՏ 19ԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

Ծանրաչափը թեթեւ մը իջած է Միջերկրականին վրայ. Հովը տկար է Միջերկրականին հիւսիսային կողմերը. Հիւսիսային և հարաւային արեւմտեան կողմերէն տեղ տեղ ուժգին կամ խիստ ուժգին է Ատլանտեան ծովեզերաց վրայ. Հիւսիսային հովը տկար է ի Ծարսանէկ և յՕտեսա: Բարեխառնութիւնն է 11 աստիճան ի Վիէննա, 6 աստիճան ի Բարիզ, 1 յՕտեսա, և զրոյէն 1 աստիճան վար ի Պետրպուրկ:

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

«ԱՐԵՒԵԼՔ» Ի

Պաղտատ, 9 Փետր. 1884

Պաղտատ քաղաքէն տասն օրուան ճանապարհ դէպ ի հիւսիս կը գտնուի Մուսուլ քաղաքը, որոյ նախկին անունն է Նինուէ. այդ քաղաքին մէջ աւելի երեսուն տարուց չափ յառաջ տասն և հինգ Հայ բնակիչք գտնուելով, նոյն ժամանակուայ վիճակիս առաջնորդ Մեսրոպ վարդապետ այդ քաղաքին մէջ եկեղեցի մը և անոր կից տուն մ'ալ շինել տուած է մեծաւ մասամբ Պաղտատու Հայոց Նիւթական օժանդակութեամբ: Այդ եկեղեցւոյ շինութենէ յետոյ Մարտին և Սղերդ քաղաքներէն մի քանի տուն Հայ եւս գալով անդ քահանայ մի եւս բերել տուած են իրենց Տէր Աւետիս Տէր Եղիսէեան անուամբ. որոյ խոստացած են Մուսուլցի Հայք տարեկան հազար ղշ. և եկեղեցւոյ պատկանեալ տունն ի բնակութիւն: Այսօր ճիշդ քսան և հինգ տարի է որ այդ քահանայն ի Մուսուլ կը քահանայագործէ. և բարեբախտաբար սիրելի հեզահոգի, համեստ և բաւականաւոր բնաւորութեամբ տէր մի անձ է, որ կարօտցած է իւր այդ հազար ղրուշի ճիշդն տարեկանն սաղիլ, բատ որում ժողովուրդն ոչ միայն այդ տարեկանէ դուրս ոչ և է նուէր չի տար քահանային, այլ ընդհակառակն տարեկան վճարողներու մէջէն եթէ մէկը վախճանի, անոր բաժինն ալ հետը կը վախճանի և քահանայն այլ եւս նորա բաժինը չի առնար: Քահանայն առանձին տուայտանաց այդ տեղ ապրելով մի քանի անգամ իւր վիճակին Պատրիարքարանի լուր տուած և վերջապէս յաջողած է խոստում առնել Պատրիարքարանէն թէ ամէն տարի իրեն պիտի վճարուի հինգ Օսմ. ոսկւոյ գումար մը. այլ այդ գումարն երկու տարի շարունակելէ յետոյ դադարած է:

Այդ նուիրուն դադարումն, քահանայի ընտանեաց օր ըստ օրէ բազմանալն որով այսօր հինգ զաւակաց հայր է, և միւս կողմանէ Մուսուլցոց վճարած թոշակին օր ըստ օրէ նուազելն և մանաւանդ ժողովրդեան մէջէն ոմանց՝ այս հեզահոգի և համբերատար քահանային նկատմամբ բռնած թշնամական և դառն ընթացքը վերջապէս պարտաւորեցին զխեղճ քահանայն օրին մէկն եկեղեցւոյն բանալին յանձնել եկեղեցպանին՝ և Մուսուլէն մեկնելով գրեթէ փախստական գալ Պաղտատ ուր հասաւ ամիսէ գրեթէ տասն օրի չափ յառաջ:

Տէր Աւետիս այժմ աստ է. բայց Մուսուլի Հայոց վախճանն ի՞նչ պիտի լինի ոչ ոք գիտէ. Տէր Աւետիս կ'ասէ. — Ես պատրաստ եմ միշտ ազգիս և եկեղեցւոյս ծառայելու. բայց գոնէ ունենամ պատառ մի հաց ընտանեացս և կտոր մը կտաւ աղջկանցս մերկութիւնն ծածկելու համար: Իսկ տեղւոյս Գեր. Առաջնորդն (որոյ թեմին է Մուսուլ) խորհրդականութեամբ տեղւոյս Ազգ. ժողովն կը ջանան հաստատ եկամուտ դրու մի գտնել Մուսուլի քահանայի համար՝ Տէր Աւետիսն լինի անդ կամ այլ ոք. բատ որում փորձով իմացուեցաւ թէ Մուսուլցիք չեն կարող քահանայ պահել իրենց դրամով:

Եթէ Պատրիարքարանն հաճէր իւր խոստումն շարունակելով վճարել տարեկան հինգ ոսկին, դիւրին կըլլար Պաղտատէն ալ գտնել տարեկան հինգ ոսկւոյ գումար մը Մուսուլի համար:

Բայց աւելի լաւ չէ՞ թէ թողուլ այդ քսան և հինգ տուն Հայերն անխնամ և մատնել զիրենք կաթոլիկաց քմահաճութեան, որք վերջին ատեններ զայրացած են Հայոց դէմ, բատ որում հին Ասորւոց դէմ իրենց ունեցած դատին մէջ Հայ Պատրիարքարանն պաշտպան կանգնած է հին Ասորւոց: Ու այժմ կաթօլիկք ի Մուսուլ ծախք կը զարնեն Հայ քահանայի մեկնելուն վրայ. և կը մաղթեն միայն որ նա չի դառնայ. մենք ալ հակառակը կը մաղթենք. տեսնենք որու մաղթանքն կը լինի լսելի:

ՄԱՏԵՆԱԳՐԱԿԱՆ

ՄԱՅՍԱ

ԵՒ

ԲՆՆԱԴԻՏՔ ՆՈՐԱ

Հազիւ տարիէ մ'ի վեր ծնունդ առած այդ անունը, կը տեսնենք գոհութեամբ որ իւր հովանին տարածած ծառ մի դարձաւ հայ գրականութեան արեւակէզ ասպարիզին վրայ: Քննադատք չի պակսեցան նմա, վասն մեր ամէն կարգի պարբերական թերթք. Դրուատիք, մեղադրանք չսպասեցան յաջորդել և յանկէլ, որոյ ոչ խոնիկը ոչ յարուցած փոշին դատարկայ կրցան ծածկել յաջող: Այս տողերս առորդ բառի ալ, հետաքնութ և վարժածանեալ միայն, պիտի չհասնէր բնաւ, եթէ այդ քննադատից ոմանց գուցէ յօժարակամ սխալած դատողութիւններն չի վնասէին Մայսայի նպատակին, որ բարոյական առեր է մարդկութեան շահուց տեսակէտով:

Մեր գրականութիւնը խիստ օտարակար գրութեանց առատութիւն վայելելէ շատ հեռի է. ուստի երբ ազգին ընկերական վիճակը բարձրացնող գրութիւն մը չի հասկցուած մնայ մ'ր և է պատճառաւ, չըսեմ չարութեան առջեւ, արդարութեան անձանց անտարբերութիւնն ալ աններելի կ'ըլլայ: Ահա Մայսան ասոր թիւ գրելու ձեռքս առնել պատճառն: — Արդարութիւն մի ուրեմն լրացնելու դիտմամբ կը խօսիմ, և նախ կուզեմ հաստատել որ Մայսան ինչ պարագայից բերմամբ ծնունդ առած է:

Մարդկութեան կէս մասն կազմող կանանց սեռին նիւթապէս և բարոյապէս մինչեւ խոր օրինաց առջեւ անիրաւեալ վիճակը՝ այդ երկին հեղինակին բարձր խոհէր թափանցիկ գրուեր է՝ որոյ խորհրդածել սկսած օրէն ի վեր: Այդ ամենաւան վշտահար սիրոյ զեղուն սրտէն զգացած է, այլ եւս չկարելով համբերել, գուցէ նախախնամական խոյ մղմամբ, երբ կ'ըսէր դառներ ու համբերեր է որ կինը ո՛չ եթէ անիրաւ ունակութեանը համար չէ երկնցուցեր իւր ձեռք մարդկութեան ճակատագրին առնձ արտոնց հետ հաւասարապէս փակելու պարունակը կատարման, այլ զի սոյա չհամարութեանց հաւասարեր են իւր անձուկ ութիւնը և անգիտութիւնը: — Մասոյ և սորա զօրութիւնը հաւասարապէս բաժանեալ էակաց մէջ՝ ամենամեծ հեղինակը չի կրնար ներել որ կին մասն անձնիւր զինասներու անտարբեր կենայ աշխարհիս բարոյական յառաջդիմութեանը. և այդ խորհրդածութիւնք, այդ զգացմունք, այդ տենչք և այդ կիրք ձայն մի կ'գտնեն, գրիչ մի կը պարզեն, փող մի կը հնչեն՝ ցնցելու սմթափելու համար ալմարդկութիւնն և մանաւանդ գիլերջացեալն ի նմա զկանայս: Կը փայլէ կը կանգնի ուրեմն այդ կինը տաղաչութեան բեմին վրայ, զարթուցի աչքերներն սպառաղային վրայ յառելով, և զդ ժամանակ ներկայն ուսանելով արհամարհելով, իւր սարքուղ ներքինքմանն միայն ունկն դնելով, և ի նմանէն և եթէ արդարացումն սպասելով, «Լաւագոյն քաղդ ի հանդիսելու համար, քո՛յր իմ, արժանիք մթերեցէք, կը գոչէ, և պետութեն պահանջմանց բաւելու համար պատրաստ գտնուեցէք»: — Տիկին Տիւսարի այս անխոնջ ճանաչողութիւնը, և իրոց տխուր վիճակին դարմանելու սուրբ փափաքը եղած են ծնողք իւր երկին:

Մայսան ուրեմն դատելու համար նախ զայն բարձրէն դիտելու ենք, եւ յուսէի իւր բովանդակութեամբ մէջ ըմբռնելու ենք, և ոչ թէ այդ հսկային անմիջապէս քովէն նայելով՝ զայն խնդրելու փոքրկութեան ենթարկելով: Այդ ամբողջութեան մէջ միայն կարելի է վայելել իւր նպատակին մեծութեան և ազնուականութեան, ինչպէս նաեւ բեղմնաւորութեան այն տաղանդին՝ որ կը ճառագայթէ այդ հեղինակութեան էջերուն մէջ լիառուան առատութեամբ: — Եւ արդ՝ այդ գրքին նպատակին արդարութեամբ գաղափարը շքմբռնողին հետ վիճաբանել անարժան կը համարիմ ինձ. սակայն ըմբռնել կարծելով և միանդամայն հաստատել ուզողներու որ այդ երկը յուսէտ բարոյական ուղղութենէ շեղեալ գաղափարներ կը տածէ՝ չափազանցութեամբ զկանայս յաղթութիւն հրաւիրելով, այդ պիսեաց ահա դամ պատասխանել:

— Ասացին «Մայսան» կուսացանէ մեզ թէ համեստ աշխատութեան լծակցեալ ազատութիւնը չէ թէ առաքինութիւն, չէ թէ փառք, այլ պղծո՛ւ մ'է անխախտ բոլոր մարդկանց. բայց սպարողն ու չափազանցութիւնը ո՛րքան հեռի են իրարմէ, և թէ քանի՛ թշնամի միմեանց. մին իրաւունք կը նշանակէ, և միւսն զեղծումը. մին արդարութիւն մ'է՝ քիչերէն հասկցուած, միւսն հակասականութիւն՝ կարգ մը քննադատից քով ծնունդ առած՝ Մայսայի վրայ խօսած ատենին: —Բանուի երբ և ո՛րչափ ատենէ ի վեր դարձանէ հաւասարութիւն անձին արժէնելէն, սերբերն, զինեն և իւր դասին զինուորին յանցանք համարուիլ սկսած է՝ երբ ճշմգիտը բարոյական նուաստութենէ եւ անկարող կարօտութենէ ազատելու վրայ է մարդկութեան կէսը, որ արդարութեան հետ կրնայ հաշտուիլ զմիտ իւր որդւոյն գերի կացնել. ո՞ր իրաւունք կրնան հաստատել այնպիսի օրէնք մը որ անասնական յարկաց սակ անդամ սպրդած անբարոյականութեանց հեղինակաց մին պաշտպանել և զմիւսն խայտառակել, միւսն՝ ի պատասխանատուութեանց զերծ կացուցանել զօրաւոր գիրքն սայ, և միւս դատապարտել ձգել ու տկարացնել, եւ անիրաւին կսկծին ենթարկել ընկերքը անձը, դուքը և փոքր մանչ եւս և կեանքը: Եթէ այդ յօրինաց խախ հալածեալ թշուառն ստանած չէն իմն նախանձախնդրութեամբ երբ պաշտպանելու կ'ելլէ Մայսայի հեղինակը, ապա չափազանց յեղափոխական կը գտնեն կարգ մը քննադատք: — Իսկ ոչ, եթէ կուզեն քիչել առքա այն էջերն՝ ուր չարաբարոյ կնոջ մը գործերն կը նկարագրուին և գաղափարներն կը բացատրուին ու կը պաշտպանուին, կը մոռանա՞ն դրա որ այդ վէպը նշանակարութեան ձեռն, դիւրաքանչիւր ոչ իւր գերին մէջ անձնիւր գործոյն իրաւունք մ'ունենալն կարծելու և պաշտպանելու հարկին առջեւ կը դնէ, բանականապէս զայն հերքելով սաստ հակառակորդին բերնին և վարմանը մէջ: Նոյնպիսի պարագայից չեմք հանդիպիր միթէ թատերական գրութեանց մէջ եւս. Չարին նկարագիրը չէ՞ որ մեզ զբօսին սիրել կուտայ յաճախ, բաւական է որ մեր կողմանէ ալ պէտք նախապաշարմամբ իմն չի դատենք, և ահա սերապէս չի սխալինք: Նոյն իսկ չարն ալ եթէ ավ խոստի արդարանալ, նոյն իսկ մոլեգին և յաւակնելէս անիրաւ վրէժխնդրութիւնն ալ եթէ ջանայ ազատ ըլլալ և օրինաւորութեան ձեւ մի ձեւք բերել, ի՞նչ կայ յաւագոյն բնականէ դուրս. հա՛ այդ ջանքն ալ առաքինութեան յաղթանակը չէ՞. զատենք պատկերացնելու համար վէպին հիւսուածքին իւր ամբողջացուցիչ մասանք, ո՞ր լուսանց է զհեղինակն և զգրութիւն դատապարտելն առաւել:

Եւ դարձեալ, արդեօք յանցա՞նք է պատմական տխուր ճշմարտութեամբ հաստատելէն՝ որ ամենէն սուրբ սկզբունք գաղափարներոյն շատ անգամ դժբաղդ չարեաց ծնունդ տուած են այս աշխարհիս մէջ. միթէ միշտ զոհերուն վարող օրինաց մէջ, ինչպէս նաեւ մեր դաղափարաց մէջ արմատական փոփոխութիւններ ներմուծելու պէտքին վկայութիւններ չե՞ն դրա:

Գլխաւորներս բաւեն սա. եթէ անբարոյականութիւն է զարդարն ճշմարիտ միջոց կէս նպատակի ունենալն, և իրաւունքները իւր լաւ և յոռի գոյներովն նկարագրելը, եթէ պարտքը մեր կենաց ընթացից անգիտի օրէնքներ դասանելն, և անոր իմաստութեան իրաւունքը դատաքննութիւնը նաեւ ինչպէս մեր հոգւոյն բոլոր ձգտումներն ենթարկեալ հաշտութեան հարցնելն, եթէ տկարը ձեռքէն ու զօրացնելը, եթէ թշուառը օգնելուն ու կազդուրելը, եթէ անձնիւր արժանապատուութեան մասու չափ նախանձախնդիր ըլլալն քարոզելը, եթէ աշխատութեան սխալը մարդկութեան գլխոյն համար վառուորական համարելն, եթէ մօր և քեռ արցունքներն սրբելը, և հօրն ու մօր մէջ նիւթական և բարոյական իրաւանց և պարտաւորութեանց հաւասարութեամբ մի շատ մ'անիրաւութեանց բարձման նկատած ըլլալը եղեւն են, այո՛ սապ Մայսան զզուշանալի հատոր մի է, վնասակար գիրք, և դատապարտելի ծնունդ:

Ո՛հ ես, այս տողերս դրող, այդպիսի անտեղի մեղադրանաց և քննադատից թեթեւութեանն առջեւ հարկ համարեցայ անգամ մ'ալ կարդալ այդ գիրքն, որ ըստ ինքեան բարձրացուցիչ քաւիչ կը ճանչէի, և կը խոստովանիմ որ նոյնպէս դարձեալ, և յանձնարարելի հասկցողաց և մանաւանդ հասկանալ ուզողաց և զայն իւր ամբողջութեանը և ընդհանուր ղխտաւորութեանը մէջ:

Ուրիշ կողմանէ հաճութեամբ անշուշտ կ'անդրադառնամ ընթերցողին խօ, թէ ի՛նչչափ փառտ կը մատակարարեն Մայսան արժանեաց նոյն իսկ անոնք, որ զայն քննադատելու համար՝ թերեւս խորտեւ՝ յաւելս անուլ կ'գրողին. —վասն զի գիտեմ՝ որ անարժանութեան մի հանդիպած անտարբերութիւնը կը չափուի: Եւ արդ ո՞րն է այն գրութիւնը առ մեզ՝ որ այնչափ պաճենէն խօսեցնէ, որչափ Մայսան. կը բաւէ որ յիշեմք թէ այդ անունը այսօրուան օրս այլ եւս ցուա մի է, որ կը նշանակէ կին խոհուն, կին ազատ, կին գործօն. այս պարագայն միայն կը բաւէ փառաց նորին:

Եւ սակայն ի դէպ չէ՞ արդեօք թէ յիշեցնեմ նաեւ անոր մանրամասնութեանց մէջ թերութեանց հանդիպոցն՝ թէ մարդոյս որչափ ալ մեծ ու կատարեալ ըլլայ՝ անհնար է որ չի սխալի երբեք:

Կը տեսնեմ որ ես չինայ ցարդ այդ գրութեան գրական արժանեաց խնդիրներուն մէջ, զի զգացում կրողին առջեւ ինքնիրենց կը պարզին, և ինքնիրենց կը հրապուրեն: —Միայն ներեցէք զի խոստովանիմ թէ Մայսան իւր բարձրաճախ և երբեմն ի վսեմն խոյ թեւարկող դնացքովը, իւր միշտ հզօրի գրչան՝ է՛ և պիտի մնայ միշտ ինձ համար Հայ գրականութեան մէջ յանդուգն [illegible] մի, ներսէ նկարչական բանիս, կծկումի մը՝ նման Թինթօրէթթօյի Ս. Մարկոսին, որուն դարերէ ի վեր աչքերեալ կը նային գեղարուեստասէր աչքերը հոմանենց սորոն եկեղեցւոյ ճակատ վրայ նկարեալ ի հրաշալեաց քաղաքն Վենետիկ: Այո՛, Մայսան խրթին թերեւս երեւութական-կծկումն մ'է՝ և տաղեւոյցիչ, բայց վերջապէս ու՛ց կամ կանուխ հասկցուելու համար եղած եւ հիմնուած:

Եւ քանի որ սա առթիւ գեղարուեստական ասպարէզն դունն ներս մտեր ըրինք, ներեա՛ ինձ ընթերցո՛ղդ իմ՝ որ քեզ կայ առնուլ կամից և սկսնից Միքէլ— Անճէլոյի օրինակը ի Մովսէսին յաւիտենականապէս փոխն արձանին առջեւ, որուն դարուց ի դարս պաշտօնէութիւն պիտի ըլլան գիտուրաց հիացմանց պաշտաւնեայք և վերացական յափշտակութիւնք: Մայսան՝ բոլոր անկեալ ատեանին՝ այդ պիսի իմն ազդեցութեամբ կը գրաւէ զհոգի, եթէ նկատեմք որ նա եւս օրինակէր մի կը բերէ կանանց ամբողջ սեռին փրկութեան համար:

Ներիմքէ Սրբիզքան ու գնահատութեան սակաս չյարգուեցաւ:

Իրաւ՝ Մայսան ոչ ներկայացնողի պէտք ունի և ոչ մեկնաբանի, բայց և այնպէս պէտք է յաւելումք՝ թէ նա չէ հասկցուած այն ամենազօր պատճառին համար, զի մեր ժամանակին հոգին նորա հոգաթեան բարձրութեանց և քարոզած սկզբանց դեռ ընտանեցած չէ: — Մայսան՝ գրչխասուրելով կարենք ասել թէ ճշմարտութեան անխախտ օրինաց առջեւ օրինացոյց զոհող մարդկային այսօրուան օրինաց դէմ ուղղուած ի գխոց կանանց սեռին ընդարձակ սրտի մի բողոքն է. — այդ բեղմնաւոր բողոքը կրասուամբ պիտի տարածէ իւր տաղաւորին, որոյ հանդիսաւոր Գուէն ջնջեր և նախաթիւնները, առ տարբերութեամբ և եթէ որ Մայսային պատագրելի յեղափոխութիւնն բոլորովին մարդասիրական և խաղաղական պիտի ըլլայ:

Այն օրն յորում լիովին պիտի հասկցուի Մայսան, պիտի օրհնուի և այն կինն՝ որ անոր մայր եղեւ, պիտի երանի և ազգն որ զայն յղացաւ իւր լեզուին մէջ, թէեւ չսահն ընդհանուր մարդկութեան պիտի յարաբերի:

Արդ Մայսայի ծննդեան վրայ մտաբերելիս չի խիտեմ ինչպէս գրչիս տակ կը վազեն սա գողթան տողերն.

«Եւ ի բոցոյն պատանեկիկ [1] վազէր,
Նա հուր հեր ունէր . . .
Եւ աչկունքն էին արեգակունք»:

և դարձեալ՝ ի Հայ բանաստեղծս անհաւասարելոյն սա անհաւասարելի տողերն.

«Ձև ընութեան լուսաղբեցեկ բացեալ ծոց,
Դու[2] անդրանիկ ընդ բալս աղջից դիցագեղ
Ցարդ անդ վըէն փողփող սաւառ թամաց՝
Երեւեցար, ո՜վ գեղածն երկրի սար
Զօրմէ հարեալ բուռն անմահից անհուն ալար՝
Որպէս կաւ բուրդ ի հիւս ամեսաղ լայնարձակ՝
Ըզմեծ ազ իւր տարրացուցին զայս գրնդակ»:

Այս տողերուն առնչութիւնը մեր երկին հետ կը հասկցուի, մանաւանդ թէ կզգացուի, երբ հայ գրականութեան ներկայ արդաւասոր անդնդային խաւնակութեան վրայ, ինչպէս նաեւ մարդկային ընկերական վիճակին կոյր և յանձնապաստան յաւակնութեանց յախուռն հաստանոց վրայ խորհրդածող երկայն ակնարկ մի ձգեմք:

Հաճէ՛ ուրեմն ընդ իս վերջապէս ո՛ րնթերցող իմ, վայրկեան մի կարկառել համարձակ մի ձեռն ապագայ ժամանակաց քողոյն, եւ մերկանալ անոր ընկերական խաւերն, և դիտել անդ՝ ի մէջ այլ և այլ լուծեալ խնդրոց, որոնք ի ներկայումս դեռ շատուցած չեն երեւար սպառնալեաց դժուարութեամբ և թափուած արիւններով ինչպէս օրինակ իմն դերեւաճառութեան խնդիրն, զ խոել կ'ըսեմ զկին ընդհանուր լուսաւորութեան յառաջացմանն լիովին հաղորդ, ձեռք բերած տիրացած իւր օրինական իրաւունքը, յարգուած ըստ արժանապատուութեանն արժանեաց, և զարմանալով որ ժամանակաւ այդ ամենանախնական իրաւանց խնդիրն յարուցանողներէն զգուշացնող փիլիսոփայք դրսանուեր են յանուն բարոյականութեան, ուստի սոքա կարենալ անդրադառնալու որ նոյն էր թէ ըսէին՝ դոցուին ասումնարանք, վասն զի մարդկութիւնը սառոցած լուսաւորութիւնը ոչ միշտ իւր օգուտին կը գործածէ. առանց անդրադառնալու կ'ըսեմ որ կնոջ ազատութիւնը արանց անբարոյականութեան մանաւանդ առանձն է, երբ այդ ազատութիւնը հարկ եղած դաստիարակութեամբ կ'ընկերանայ, եւ չժողուր կնոջ՝ որ ինքնաբերաբար գրեթէ զոհ ինկնայ անձնիւր պատւոյն դարանաց:

Այդ միլիոնաւոր էակաց մասին գործածուելոց արդարութիւնը եթէ յաւիժամ իւր օրհնաբանքն պիտի ունենայ, ուրախանամք և մենք այժմ որ այդ պատերազմին առաջին հայ զինուորը Մայսան եղեւ՝ ի շնորհս անոր մեծահոգի հեղինակին, որ պսակեց ինքզինք Հայ ազգին և Հայ փառաց, մինչդեռ նման ընկերական պարագայից մէջ գտնուողք դեռ ցնցեալ ամէնքն ալ անխուսելի ընծայեր աստարացեր են ի մէնջ:

Թ. ՆՇԱՆԵԱՆ

---

(1) Վահագն:

(2) Մասիս լեռան:

ՕԳՏԱԿԱՐ ԽՐԱՏ ՄԸ

Հնդկահաւ սնուցանողներուն համար

Փորձուած է որ հնդկահաւու ձագը ծնած միջոցին, եթէ ջրի մէջ թաթխէք այդ անասնիկը, թէ՛ առողջ կը լինի և թէ՛ շուտով կը մեծնայ: Նաեւ առաջին օրերը պէտք է գինիի կամ խնձորօղիի մէջ թաթխուած հացով սնուցանել զանոնք, և այս կերպով աղուոր ու խոշոր հնդկահաւեր կունենաք:

ՄԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ

Շնորհակալութեամբ կը ծանուցանեմք թէ վերջին պարահանդէսի առթիւ այլ և այլ քաղաքներէ հետեւեալ նուէրները ընդունուած են ցարդ Հայոց Միացեալ Ընկերութեանց.

Լոնտոնի Պարսկական Մեծ. Դեսպան Բարձր. Միրզա Մելքում խանէ 100 Ֆր. Վիէննայի Պարսկական դեսպան Բարձր. Նարիման խանէ 22 Ֆիորին. Բարիզի ազգայիններէն Վսեմ. Պետրոս էֆ. Նուպարէ 10 Օսմ. Ո. Նոյնպէս Բարիզի ազգայիններէն Վսեմ. Օննիկ պէյ Տիւզեանէ 10 Օսմ. Ո. Գահիրէի ազգայիններէն Վսեմ. Պօղոս էֆ. Կարապետեանէ 10 Օսմ. Ո. Ադրիանուպոլսոյ նահանգին դատական քննիչ Վսեմ. Սարգիս էֆ. Ազարեկեանէ 1 Օսմ. Ո. Պուքրէշի Օսմանեան կայսերական դեսպանատան Ա. քարտուղար Վսեմ. Յարութիւն էֆ. Աբրահամեանէ 1 Օսմ. Ո:

Վառնայի ազգայիններէն Մեծ. Կարապետ էֆէնտի Յովսափեանի ձեռամբ հանգանակեալ հետեւեալ Պատ. ազգայիններէ.

Կարապետ էֆ. Յովսափեանէ 1 Օսմ. Ոսկի. Յակոբ էֆ. Մավեանէ 1 Օսմ. Ո. Նշան էֆ. Ասատուրեանէ 1 Օսմ. Ո. Պօղոս էֆ. Բարսեղեանէ 1 Օսմ. Ո:

Պուքրէշի ազգայիններէն Մեծ. Պետրոս էֆ. Ճապուրեանէ 1 Օսմ. Ո. Ադրիանուպոլսոյ ազգայիններէն Մեծ. Միքայէլ էֆ. Թադէոսեանէ 1 Օսմ. Ո. Ֆիլիպէի ազգայիններէն Մեծ. Թադէոս էֆ. Ալիքսանեանէ 1 Օսմ. Ո:

Ի դիմաց Հայոց Միաց. Ընկերութեանց
Տնօրէն Ժողովոյ

Վարչ. Ատենադպիր — Ատենապետ
Ա. Խ. ԿԱՄՍԱՐԱԿԱՆ — Գ. ՍԱՐԳԻՍՕՖ

Հանգանակութիւն Այնթապայ Տիկնաց ի նպաստ շինութեան Ս. Հռիփսիմեան վարժարանին Զմիւռնիոյ.

ՑՈՒՑԱԿ ԵՐԿՐՈՐԴ

Նախընթաց գումարն Օ. Ո.	76,41
Տկ. Տիրուհի Յ. Սէրայտարեան	2
Տկ. Մարիամ Ա. Թէստէրճեան	1
Օր. Մարիամ Գ. Պէրկամալեան	2
Տկ. Զապէլ Մ. Հալէպլեան	1
Տկ. Կիւլա Կ. Զաքիեան	2
Օր. Պարծանք Պարծանքեան	3
Տկ. Հռիփսիմէ Գալէնտէրեան	1,50
Տկ. Մարիամ Ա. Կարապետեան	1
Տկ. Հռիփսիմէ Նուպարեան	1
Օր. Զարուհի Նուպարեան	37
Տկ. Թագուհի Գ. Էլմասեան	6
Տկ. Վարդուհի Գր. Էլմասեան	3
Տկ. Մարիամ Ս. Էլմասեան	2
Օր. Վիրգինէ Էլմասեան	1
Օր. Լուսիա Էլմասեան	1
(Շարունակելի)	104,28

Կ. Պոլիս 1 մարտ 1884

. . . Խմբագիր Տէր.

Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը հրատարակէ Ձեր պատուական լրագրոյն միջոցաւ փետր. ամսոյ նուիրատուաց անունները.

Մեծ. Տեարք.

Պանդ. Օխօմանի տարեկան նուէրը, 3240 ղրուշ. Ց. Ե. Ս. իւր հարսանեաց առթիւ, 540: Կեսարացի Յակոբ Թէրզիպաշեան, 486: Սամաթիոյ Խնամատար Պատ. Միութիւն, ձեռամբ Կարապետեան Միհրան էֆ.ի, յունվ. և փետր. ամսոյ համար, 420: Ի Նիկոմիդիա «Կամսարական և Ընկ. Ծխախոտոյ գործարանի գործաւորներէն հաւաքեալ, ձեռամբ Աբրահամեան Սահակ էֆ.ի, 276: Հացավաճառ Բարսեղ Լուսինեան, 175: Պալատու և Սալմաթոմրուքի ազգայիններէ հաւաքեալ ձեռամբ Պարտիզպանեան Մ. Յակոբ և Յակոբեան Յարութիւն աղաներու, 152 ¼: Ի Զաւքուր չէշմէ խան բնակեալ Շապին Գարահիսարցի և Չմշկածակցի ազգայինք, 150: Բարեսէր մի, ձեռամբ Միքայէլ էֆ. Յակոբեանի, 120: Մ. Յակոբ Թօքաթլեան ձեռամբ Միքայէլ էֆ. Յակոբեանի, 108: Բարեսէր մի, 90: Նիկոմիդիոյ եկեղեցւոյ մէջ շրջագայած Պնակի հասոյթ, 80: Յակոբ Մարտիկեան, 54: Սիմէոն Պրանտըզեան, 40: Ի Գումգաբու Տիգրան Յարութիւնեանի սրճարանէ հացագին յանուար ամսոյ, 20: Փիլիպպոս Նաճառեան, 20: Բենիամին Շէքէրճեան, 20: Միհրան Աբիկեան, 20: Ռափայէլ Թօզլեան, 20: Յարութիւն Սիմէօնեան, 10:

Նաեւ հետեւեալ Մեծ. անձինք կաղանդի առթիւ բարեհաճեցան նուիրել.

Զմիւռնիոյ երեւելի վաճառականներէն Կեսարացի Մատթէոս Պալեօզեան, 540 ղրշ: Նոյնպէս Մ. Յակոբ և Ստեփան Եսայեան, 324: Խաչիկ և Սարգիս Թօփհանէլեան, 216: Յովհաննէս Նուրեան, 216: Պօղոս Գաբրիէլեան, 80: Օրիորդ Ս. Մ. 54: Աբէլ Կիւլպէկեան, 40: Մ. Ղազար Մանուկեան, 40: Համբարձում Մագպուլեան, 40: Պապօ Պապօեան, 40: Միքայէլ Մատթէոսեան, 20:

Գումար 7651 ¼ ղրշ:

Ի Նոր գիւղ Բաղարու Պատ. Թաղական խորհրդոյ միջոցաւ տեղւոյն ազգայիններէ հաւաքեալ. 292 օխա ձիթապտուղ, 96 օխա ձէթ. 66 օխա ձաւար. 31 օխա թանրիճ: Միջագիւղցի (Եալօվա) Մկրտիչ Խաչատուրեան, 1 օխա 200 տրամ ձաւար. 1 օխա թանրիճ. 3 հատ փշատի ծիլ ծառ: Սահակ Պօյաճեան, վասն հանգուցեալ Մ. Պօղոս աղայի հոգւոյն, 78 օխա հաց, 1 ոչխար: Բարսեղ Ղարսեան (սօղանի), 10 ¾ օխա միս: Եէնիգաբուցի Մ. Մկր աղա, 1 ոչխար: Ս. Ղ. Պարտիզպանեան, 30 տէսթէ սիկարի թուղթ: Որբանոցիս նախկին սաներէն՝ Միհրան Յարութիւնեան, 1 զոյգ շիշէ աշտանակ:

Մնամք յարգանօք

Ի դիմաց Հոգ. Ազգ. Հիւանդնոցի

Ատենադպիր — Ատենապետ
Տ. Կիւմիւշկէրտան — Մ. Յակոբեան

ԳԱՐՆԱՆ ՄԻ ԱՍՈՒԳ

ՆՈՐԱՎԷՊ

Գրեց. Օր. Մենէկ

—

Զմիւռնիա, Տպագրութիւն Մ. Մամուրեան. կը գտնուի Պոլսոյ հայ գրավաճառաց քով:

ԾԽԱԽՈՏԻ ՇԱՀԱԿՑԱԿԱՆ ՌԷԺԻ ԹՈՒՐՔԻՈՅ

—

ԱԶԴ

Օսմանեան կայսրութեան շահակցական Ռէժին կը ծանուցանէ հասարակութեան թէ յառաջիկայ ապրիլ 2/14էն սկսեալ ի վաճառ պիտի հանէ իւր ծխախոտ, սիկարէթ և թօմպէքի այլ և այլ տեսակներն, հետեւեալ գիներով, մէճիտիէն 19 զրշ.էն վճարելի:

ԾԽԱԽՈՏ

Ա. տեսակ. Օխան 190 ղրուշ

1000 կրամնոց տուփն	190
500 »	95
250 »	47 1/2
100 »	19
25 » ծրարն	4 3/4

Բ. տեսակ. Օխան 120 ղրուշ

1000 կրամնոց տուփն	120
500 »	60
250 »	30
100 »	12
25 » ծրարն	3

Գ. տեսակ. Օխան 60 ղրուշ

1000 կրամնոց տուփն	60
500 »	40
250 »	15
100 »	6
25 » ծրարն	1 1/2

Դ. տեսակ. Օխան 40 ղրուշ

250 կրամնոց տուփն	10
25 » ծրարն	1

Ե. տեսակ. Օխան 24 ղրուշ

31 1/4 կրամնոց ծրարն	30 փ.

Զ. տեսակ. Օխան 16 ղրուշ

21 1/4 կրամնոց ծրարն	20 փ.

Այս տեսակը մի միայն գիւղօրէից մէջ պիտի վաճառուի:

—

ՍԻԿԱՐԷԹ

Ա. տեսակ (Զըվանայը) ղրուշ

500 հատնոց տուփը	140
100 »	28
25 »	7

(Զըվանասըզ)

500 հատնոց տուփը	150
100 »	30
25 »	7 1/2

Բ. տեսակ

500 հատնոց տուփը	90
100 »	18
25 »	4 1/2

Գ. տեսակ

500 հատնոց տուփը	50
100 »	10
25 » ծրարը	2 1/2

Դ. տեսակ

500 հատնոց տուփը	35
25 » ծրարը	1 3/4

Ե. տեսակ

500 հատնոց տուփը	20
25 » ծրարը	1

ԹԹԱԽՈՏ

1000 կրամնոց տուփը	120
50 » ծրարը	6

Ռուբէ տը Փուրէ, Օխան 80 ղրուշ

250 կրամնոց տուփը	20
50 » ծրարը	4

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

Կ. Պոլիս, 16/28 յուն. 1884

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍԱՑԻ
ՇԱՀԱՆԷ

Իշպու պին իւչ եիւզ սէնէի մալիյէսի խարճըսի իչուն մէլզում հէր նէվի միհիմմաթը գըրթասիյէնին միւնագասասը մարթ րումինին ձն պիրինճի փազար կիւնի պաշլանաճաղընտան՝ թալիպ օլանլէրըն եէվմի մէզքիւրտէ խազինէի խասսայի շահանէյէ պու լունմալէրի իլան օլունուր:

300 մարտ 6 2—3

Արտօնատէր, Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԶԱՐԷՀ
Գալաթիա, Քիւրէքճիլէր փողոց, Թիւ 41

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1884 ՄԱՐՏ ԱՄՍՈՅ

ՎՈՍՓՈՐԷՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ՆԱԽԱՄԱՏՈՅՑՔ	ԹԻՒՔ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ																						
	21	33	32	23	4	28	25	2	20	32	1	21	18	25 բ	23	3	ա	4	20	2	28	23	25	4
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Ա. Քավաք	—	—	—	—	—	—	—	—	2 15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8 15	—	—	—	—	—
Ր. Քավաք	—	—	—	—	—	—	—	—	2 23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8 23	—	—	—	—	—
Եէնի մահալլէ	—	—	1	—	—	—	—	—	2 33	—	—	—	—	—	—	4 15	—	6 30	8 33	—	—	—	—	—
Մէզար պուրնու	—	—	1 04	—	—	—	—	—	2 37	—	—	—	—	—	—	4 19	—	6 34	8 37	—	10	—	—	—
Պէյիւք տէրէ	—	—	1 08	—	—	—	—	—	2 41	—	—	—	3	—	—	4 23	—	6 38	8 41	8 45	10 04	—	—	—
Քիրէճ պուրնու	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Թարապիա	—	—	1 19	—	—	—	—	—	2 59	—	—	—	3 11	—	—	4 34	—	6 49	8 52	8 56	10 15	—	—	—
Պէյքօզ	—	—	—	1 15	—	—	—	—	—	—	—	—	3 20	—	—	—	4 45	6 58	9 1	9 5	—	—	—	—
Բաշա պահչէ	—	—	—	1 22	—	—	—	—	—	—	—	—	3 27	—	—	—	4 52	7 05	—	9 12	—	—	—	—
Եէնի քէօյ	—	—	1 30	—	—	—	1 35	—	3 03	—	—	3 05	—	—	—	4 45	—	7 15	9 13	—	10 26	—	—	—
Ր. բղ. մահալլէ	—	—	—	1 30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	ա	—	—	—	—
Սթէնիա	—	—	—	—	—	—	1 42	—	—	—	—	3 11	—	—	—	4 52	—	—	ա	—	—	—	—	—
Էմիրկէն	—	—	—	—	—	—	1 47	—	—	—	—	3 16	—	—	—	4 59	—	7 24	9 22	—	10 35	—	—	—
Պօյաճը քէօյ	—	—	—	—	—	—	1 50	—	—	—	—	3 19	—	—	—	5 02	—	—	9 2	—	—	—	—	—
Քանլըճա	—	—	—	1 38	—	—	—	—	—	—	—	—	3 42	—	—	—	5 08	7 38	—	9 26	—	—	—	—
Ր. Հիսար	—	—	—	—	—	—	1 58	—	—	—	—	3 30	—	—	—	5 10	—	7 42	9 33	—	10 45	—	10 50	—
Ա. Հիսար	—	—	—	1 44	—	—	—	—	—	—	—	—	3 48	—	—	—	5 14	7 51	—	9 32	—	—	—	—
Քանտիլլի	—	—	—	1 50	—	1 50	—	—	—	2 50	—	—	3 55	—	4	—	5 20	7 57	—	9 39	—	10 30	—	—
Վանի քէօյ	12 45	—	—	—	—	1 56	—	—	—	2 56	—	—	ա	—	4 06	—	5 25	—	—	9 45	—	—	—	—
Պէպէք	—	1	—	—	—	—	2 06	2 10	—	—	—	3 57	—	3 40	—	5 18	—	—	9 41	—	—	—	—	11 10
Արնաւուտ քէօյ	—	1 07	—	—	1 40	—	—	2 17	—	—	3	—	—	3 47	—	5 25	—	8 07	9 48	—	10 58	—	—	—
Չէնկէլ քէօյ	12 52	—	—	—	—	2 03	—	—	—	3 05	—	—	ա	—	4 13	—	5 35	8 15	—	9 52	—	—	—	—
Քուրու չէշմէ	—	1 14	—	—	1 48	—	—	2 24	—	—	3 08	—	—	3 54	—	5 32	—	—	9 55	—	—	—	—	—
Պէյլէր պէյի	12 59	—	—	—	—	2 09	—	—	—	3 14	—	—	ա	—	4 19	—	5 40	8 21	—	9 58	—	—	—	—
Օրթաքէօյ	—	1 22	—	—	1 57	—	—	2 32	—	—	3 17	—	—	4 02	—	5 40	—	8 30	10 3	—	11 10	—	—	—
Քուզկունճուք	1 05	—	—	—	—	2 16	—	—	—	3 16	—	—	ա	—	4 36	—	5 47	8 39	—	10 5	—	—	—	—
Պէշիկթաշ	—	1 30	—	—	2 12	—	—	2 40	—	3 26	3 26	—	—	4 10	4 46	5 58	—	8 49	10 11	—	11 18	—	—	—
Իւսկիւտար	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	ա	—	—	—	5 55	8 59	—	10 13	—	—	—	—
Քապաթաշ	1 17	—	—	—	—	—	—	2 49	—	—	—	—	—	4 19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ԿԱՄՈՒՐՋ	1 25	1 45	2 05	2 55	2 23	2 32	2 55	2 57	3 38	3 41	3 41	4 08	4 30	4 27	5 01	6 05	6 10	9 14	11 26	10 28	11 33	11 —	11 20	11 40

——— Այսպէս նշանով ժամերը կը նշանակեն հաղորդակցութիւն երկու շոգենաւուց: ա. Ուրբաթ օրերը միայն: բ. Բացի ուրբաթ օրերէ:
ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ. Ի բաց առեալ շոգենաւուց մեկնելու ժամերն, մնացորդ ժամերը փոփոխութեան ենթակայ են գէշ օդի կամ այլ պատճառաւ:

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ՄԵԿՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ՆԱԽԱՄԱՏՈՅՑՔ	ԹԻՒՔ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ																						
	21	33	32	1	4	25	23 բ	ա	20	2	28	23	25	18	32	4	33	2	23	20	25	21	28	4
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ մեկն.	1 35	2 30	2 20	2 50	3	3	3 30	3 15	5	6 45	8 15	9 30	9 50	10 15	10 30	10 30	10 40	11 5	11 10	11 10	11 30	11 40	11 45	12
Քապաթաշ	—	—	—	—	3 10	—	—	—	5 25	—	—	9 40	—	—	—	—	—	11 15	—	—	—	11 50	—	—
Իւսկիւտար	1 50	—	—	—	3 14	—	—	3 50	—	7 —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Պէշիկթաշ	—	2 45	—	—	3 24	—	—	—	5 34	7 10	8 29	9 49	10 5	—	—	10 45	10 55	11 24	—	—	—	—	12 —	12 15
Քուզկունճուք	1 56	—	—	—	3 34	—	—	3 36	—	7 20	—	9 59	—	—	—	—	11 5	—	—	—	—	12 2	—	—
Օրթաքէօյ	—	2 53	—	—	3 38	—	—	—	5 37	7 29	8 37	—	10 13	—	—	10 53	—	11 32	—	—	—	—	12 8	12 23
Պէյլէր պէյի	2 05	—	—	—	3 43	—	—	3 43	—	7 38	—	10 6	—	—	—	—	11 12	—	—	—	—	12 9	—	—
Քուրու չէշմէ	—	—	—	—	—	—	—	—	5 50	—	—	—	10 22	—	—	11 1	—	11 40	—	—	—	—	12 16	12 31
Չէնկէլ քէօյ	2 09	—	—	—	3 48	—	—	3 49	—	7 44	—	10 12	—	—	—	—	11 18	—	—	—	—	12 15	—	—
Արնաւուտ քէօյ	—	3 4	—	2 55	3 56	—	—	—	5 57	7 52	8 45	—	10 29	—	—	11 9	—	11 47	—	—	—	—	12 23	12 38
Պէպէք	—	—	—	—	—	3 30	—	—	6 4	—	8 52	—	10 37	—	—	11 16	—	11 54	—	—	12 —	—	12 30	—
Վանի քէօյ	2 16	—	—	—	—	—	—	3 56	—	—	—	10 19	—	—	—	—	11 25	—	—	—	—	12 22	—	—
Քանտիլլի	—	—	2 50	—	4 04	—	4	4 02	—	8 2	—	10 26	—	10 45	—	—	11 31	—	11 40	—	—	—	—	—
Ա. Հիսար	2 26	—	—	—	4 12	—	—	4 08	—	—	—	—	—	10 51	—	—	—	—	11 46	—	—	—	—	—
Ր. Հիսար	—	3 19	—	—	4 21	—	—	—	6 12	8 12	9	—	10 45	—	11 2	—	—	—	—	—	12 13	—	—	—
Քանլըճա	2 31	—	—	—	4 50	—	—	4 15	—	8 20	—	—	—	10 58	—	—	—	—	11 53	—	—	—	—	—
Պօյաճը քէօյ	—	—	—	—	—	—	—	—	6 20	—	—	—	—	—	11 10	—	—	—	—	—	12 21	—	—	—
Էմիրկէն	—	3 24	—	—	4 59	—	—	—	6 23	8 28	9 9	—	—	—	11 13	—	—	—	—	—	12 24	—	—	—
Սթէնիա	—	—	—	—	—	—	—	—	6 28	—	—	—	—	—	11 18	—	—	—	—	—	12 29	—	—	—
Ր. դղ. մահալլէ	—	—	—	—	—	—	—	4 23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12 2	—	—	—	—	—
Եէնի քէօյ	2 45	3 33	—	—	4 48	—	—	—	6 35	8 36	9 18	—	—	—	11 25	—	—	—	—	11 48	12 36	—	—	—
Բաշա պահչէ	—	—	—	—	4 58	—	—	4 32	—	—	—	—	—	11 10	—	—	—	—	12 11	—	—	—	—	—
Պէյքօզ	—	—	—	—	5 05	—	—	4 41	6 47	—	—	—	—	11 17	—	—	—	—	12 18	—	—	—	—	—
Թարապիա	—	3 43	—	—	5 14	—	—	—	6 56	8 40	9 28	—	—	11 26	11 35	—	—	—	—	11 58	—	—	—	—
Քիրէճ պուրնու	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Պէյիւք տէրէ	—	3 48	—	—	5 25	—	—	—	7 6	8 45	9 45	—	—	—	11 45	—	—	—	—	12 8	—	—	—	—
Մէզար պուրնու	—	—	—	—	5 29	—	—	—	7 10	—	9 40	—	—	11 38	11 49	—	—	—	—	12 12	—	—	—	—
Եէնի մահալլէ	—	3 59	—	—	5 53	—	—	—	7 14	—	—	—	—	—	11 52	—	—	—	—	12 16	—	—	—	—
Ր. Քավաք	—	—	—	—	—	—	—	—	7 24	—	—	—	—	11 50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ա. Քավաք	—	—	—	—	—	—	—	—	7 32	—	—	—	—	12 —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐԻ ԳԻԾ

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ—ԿԱՄՈՒՐՋ

	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Իւսկիւտարէն	12 45	1 30	2	2 30	3 —	3 35	4 10	4 45	5 10	5 45	6 20	7	8 10	9	9 45	10 20	10 30	10 45	11 05	[1] 11 25	11 45	12 05
Պէշիկթաշ	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	5 20	— —	6 30	— —	8 20	— —	— —	10 30	— —	— —	— —	— —	— —	
Կամուրջ	1 —	1 45	2 15	2 45	3 15	3 50	4 25	5	5 30	6	6 40	7 15	8 30	9 15	10 —	10 40	10 45	11 —	11 20	11 40	12 —	12 20

ԿԱՄՈՒՐՋ—ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ

	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կամուրջէն	1 15	1 45	[1] 2 15	2 45	3 20	3 55	4 30	5	5 30	6 —	7 —	8 15	9	9 30	[1] 10 —	10 25	10 45	11 05	11 05	11 50	[1] 12 05	12 5
Պէշիկթաշ	— —	— —	— —	— —	— —	4 05	— —	— —	— —	6 10	— —	— —	9 10	— —	10 10	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —
Իւսկիւտար	1 40	2	2 30	3	3 35	4 15	4 45	5 15	5 45	6 20	7 15	8 30	9 20	9 45	10 20	10 45	11 —	11 20	11 20	12 05	12 20	12 20

ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒ

ԻՒՍԿԻՒՏ. ՍԻՐՔԷՃ. ԻՍԿ.

	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Իւսկիւտարէն	3 15	4 30	10 15	11 30
Գապաթաշ	3 30	— —	— —	11 45
Սիրքէճի իսկ.	3 35	4 50	10 35	— —

ՍԻՐՔԷՃ. ԻՍԿ. ԻՒՍԿԻՒՏ.

	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Սիրքէճի իսկ.	3 45	5 15	11 —	— —
Գապաթաշ	— —	5 50	— —	11 45
Իւսկիւտար	4 05	5 45	11 20	12 —

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻԻ ԳԻԾ

ԿԱՄՈՒՐՋ—ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ

	[2] ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կամուրջէն	3	4	11 —	
Սալաճաք	3 12	4 12	11 12	
Հարէմ իսկ.	3 15	4 15	11 15	

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ—ԿԱՄՈՒՐՋ

	[1] ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Հարէմ իսկ.	3 15	4 15	11 15	
Սալաճաք	3 22	4 12	11 22	
Կամուրջ	3 35	5 55	11 35	

[1] Բաց ի Հրէից տօն օրերէ· [2] Կիրակի օրն չկայ· [3] Քապաթաշով· [4] Քուզգունճուք·